

ВОРИТСЯ - ПОВОРЕТЬ!

ВІСТНИК УПСР.

639.34 / 13-14

/ ОРГАН ГОЛ. ПОЛІТ. КОМ. ТУ УПС-Р./

Ч. 13-14.

/ Неперіодично /

На правах рукопису.

Ціна - 3 кч./10 ам. цент./

І грудня 1931.

Видав Павло Богацький.

Редактор: П. Богацький і

Адреса редакції і адміністрації:

М. НИКОЛАЕВСКАЯ

Prabs III, Šeříkova 4/III.

ТРУДОВА УКРАЇНА.

Весною цього року Головний Комітет УПС-Р постановив видаєти місячник "Трудова Україна", як орган суспільної науки і політики, який би в широкі кола читачів міс не тільки опис політичних подій з українського і чужого життя, але й давав-би наукове їх пояснення, щоб читач міг входити думкою в глибину суспільного життя і бачити причини того, що діється, а на цьому виробляв-би свою критичну думку і річеве /реальне/ розуміння політики.

Поруч з цим "Трудова Україна" мусіла-б чавати опис суспільного життя на українських землях, але опис не газетний, а науковий, цеб-то такий, що показував-би на вислідах статистики суспільну будову населення України і відносин між різними частинами суспільства та наслідки тих відносин, щоб читач міг сам доходити думкою про напрямі /тенденції/ розвитку і міг в тім знаходити вказівки на те, перед чим стоїмо та що мусимо робити.

Очевидно таке трактування суспільного життя на Україні, в сусіді і в цілому світі вимагало-б в ряди-годи подавати і теоретично-наукові статті з суспільних наук, щоб український читач привчався дивитися на світ очима науки, яка єдина допомагає людині йти по шляху постулу.

Чи такого часопису нам треба? Чи найдутся люди, що хотіли-б спрощі розумом розуміти суспільне життя, а не тільки хапати його почуттям з слабеньких українських часописів? І чи вистарчить у нас сил видаєти часопис, яка б не була подібна до всіх тих сірих українських часописів, яких у нас, певно, але які не дають ані повного образу життя, ані його пояснення.

Щоб перевірити це все, ми видали "Вістник УПС-Р", який-би вилішив поступові і революційні сили українського руху та їх потреби. І протягом цих 7 місяців "Вістник УПС-Р" збирав своїх читачів до купи вимірюючи потреби української живої і активної маси, яка хоче бути творчим чинником нашого життя, хоче вияснити смисл того, що діється, і крізь гущавину переплетених тенденцій прокласти шлях для свого літа.

Не тільки політичні, але й економічні та культурні проблеми захоплюють наших читачів, не тільки опис подій, але й вивчення суспільних основ, тому редакція рішила з нового 1932 р. поширити обсяг праці нашого часопису, включивши ще й питання духової культури /як література, наука, мистецтво то-що/.

Слухачі інтересам трудової людності України, ставимо ці інтереси, як прapor коло нашої праці, тому часопис видушматимемо з I січня 1932 р. під назвою "Трудова Україна", вірючи, що цей прapor ясно ви-

аус шлях для кожного свідомого українця: або в трудовою Україною, або проти неї. Кому на серці лежать інтереси трудової більшості народу, той відважиться сполучити свої зусилля з нашими, як співробітників, чи хоч ли читач-приятель, щоб спільно формувати сили трудової України для великої боротьби за долю народу. В цій добі велика реакція обхопила широкі кола української інтелігенції, яка хоче трудову масу потягти за собою на службу цілям, що суперечать всім інтересам українських трудових мас. Ми спробуємо доказати, що український трудовий люд має свій окремий шлях, який веде до самостійної і соборної трудової України, а не туди, куди йде українська реакція.

З віром розлучено нашу працю в новому році, закликаючи відважних і сміливих на один шлях з нами - шлях Трудової України.

"ЛЕГЕНДА ПРО МОЛОДІЮ".

Є в Галичині такий собі пан гімназ. учитель Антін Крушельницький, що перебував у різних партіях, в радикалах і соціал-демократах, був у Петлюри за міністра шкільництва, мав "видавничий інститут" у Відні, писав і видавав свої довгі повісті, а нарешті переїхав на службу московським большевикам /запевняє, що платонично, цеб-то дарма/, щоб вихвалювати їх публично. Для цього він видає у Львові часопис "Нові Шляхи", де він пише про всячину, але головно - гімні московській окупації на Україні. Писаника доволі бездарна, але службово-вірна і для большевиків похвальна.

Ціль цього письменника? Він сам очевидно і не соціаліст і не комуніст, але типовий галицький москвохвал, типу д-ра Західного, що організовував буржуазну "шарю праці", але вихвалював большевиків у своїй газетці "Рада", чи д-ра С.Петрушевича, що так само був і є горогом соціалізму, але почав вихвалювати большевиків у своему "Українському Прапорі"/Берлін/. Це не соціалісти, але вони прихильники большевицького уряду. Не ілайні потіви звязують їх з їхнім "предметом", а якісні інші, прикривані часто балачками про те, що большевики творять "будь-що-будь українську державу".

Суспільно-політична роль таких людей - розбивати український соціалістичний і національно-визвольний рух, вихвалювати московську окупацію, поборювати українські /головно соціалістичні/ течії, щоб полекувати Москви спанувати Україну.

В минувшині нашій такі люди називалися перекиньчиками та перевертниками. Коли їх ставало багато і вони розвивали велику працю, то Український народ слабнув, занепадав. Велике перекиньчицтво тяглось від часів Б.Хмельницького аж до наших, але в кінці XVIIІ ст. воно стало загальним для всіх українських пануючих верств /ціличів, старшиства, духовенства, урядовців, торговців, промисловців то-що/, цеб-то загалом українські міста старої Гетьманщини амбасадишились, а через це нога Москви твердо стала на Україні. Загибла Україна і її ім'я. Лише один селянський люд залишився вірний своїй народності, хоч і був кріпацтвом доведений до повної суспільної відомості.

Однаке голосом селянина Шевченка була розбуджена українська національна думка, а з того розрослось наше відродження, що в наших часах дістало нечуваної в історії висоти: до першої спроби утворення української державності, двигнутої трудовими масами, у яких наше українське панство і полупанки силкувались вирвати її, чим і знищило її.

Через це ворог і посів нашу землю та завдався викорінити силу нашу так, щоб зробити на далі не можливим поворот укр. державності. На це вживається багато способів: лише просте насильство, так суспільно-організаційні засоби, так і обман. Одним з цих способів обману є хитрий і вбийчий - це купування /просте чи замаховдане/ українців, щоб вони самі кричали, що все гаряч. Москаль сидить

мовчкі та лише усміхається, слухаючи, як хахлацькі "діячі", "письменники", "провідники" навипереди вихвалюють добродійства Москви на Україні, розпинаються за Москву, вишукують все нові і нові її заслуги перед Україною, доволячи, що Україна є рівноправна союзниця, а не колонія. Пан А.Крушельницький містить у своєму журналі статтю "Легенда про колонію" /"Нові Шляхи", 1931р., ч.6 і 7-8/, в якій з повним блиском виявив свою соціально-економічну неграмотність і моральну залежність від большевицької Москви. Він з штучним захватом твердить, що "природа української державності"... є "передусім соціалістична" тоді, як навіть самі большевики для зовнішнього ущітку своєї "системи" називають її розрізаною капіталізмою. Лише для неграмотних мас вони вживають наївні "соціалізм" для означення своєї політики. Не називають комунізмом, а власне "соціалізмом" з затасним наміром "зарізати" соціалістів, котрі могли б прийти після занепаду большевиків: з ненависним большевизмом вмерти має і соціалізм, яким називаються всі гидоти большевицького режиму.

А цей собі А.Крушельницький вибігає наперед в Галичині і кричить, що рад.Україна є "передусім соціалістична", щоб викликати у всіх ненависників большевизму /селян і робітників/ неприхильність і до соціалізму. Не вдається!

Який соціалізм на рад.Україні, ми покажемо в дальших нарисах, з яких перший присвятимо колонізації України, щоб читачі зразу побачили, що Україна - колонія, а А.Крушельницький - нікчемний бре-хун, котрій не соромиться на старість літ виступати з брехнею і перед своїми дітьми і перед громадянством.

I. КОЛОНИЗАЦІЯ УКРАЇНИ ЧУЖИНЦЯМИ.

Статистичний щорічник "Україна" за 1929р. /виданий Центр.Статис. Управою УСРР,Кар'єрів/ подає на ст.50-й на основі перепису з 17 грудня 1926р. таблицю про чужу за йшли людність, що постійно живе на Україні, вказуючи і час перебування її за роками:

До I року	479053	особи /отже за неповний 1926р. прибуло чужинців коло 1/2 міліону! //
1 рік	367657	/прибули 1926 - 1925 року/
2 роки	405015	/прибули 1924 "
3-5 років....	1051620	/прибули 1923 - 1921. //
6-9 років....	835698	/прибули 1920 - 1917 //
10-12 рок....	352524	/прибули 1916 - 1914 //
13-19 "	634863	/прибули 1913 - 1908 //
20-29 "	541544	/прибули 1907 - 1899 //
30 і більше...	582004	/прибули до 1898 року //
Не зазначено часу..	232361	/невідомо коли прибули //
Всього 5482341		

Коли групу "30 і більше років" 582004 особи вважати прибувшими приблизно протягом десяти літ, то розподілу по роках можемо зробити на період в 38 років /приблизно 1889-1926 р.р./, а групу "не зазначеніх" розкинетьмо рівномірно на весь 38-літній період, /по 6115 осіб на рік/, то тоді інтенсивність колонізації України по роках представиться так:

Доба 1889-1898р.прибуло	643119 осіб, або	пересічно за I рік.
" 1899-1907"	602259	60226 "
" 1918-1913"	671553	111525 "
" 1916-1914"	370369	123623 "
" 1917-1920"	860158	215040 "
" 1921-1923"	1069965	356650 "

пересічно за I рік.

Доба 1924-1925р. прибуло	417245 осіб, або	208622 особи
" 1925-1926" /I рік/ "	373478 " "	373772 "
" неповний 1926-й р."	485168 " "	485168 "

Люті часи царів Александра III і Миколи II-го /до першої революції 1905-6р./ були часами найменшого наїзду на Україну. За час від першої революції до світової війни, коли саме з України було велике переселення в Сібір, наїзд чужинців на Україну подвоївся /1919-25 в рік/, за час світової війни трохи збільшився /до 123623 особи в рік/, але за час революції /1917р./, за часів війни з Москвою і гетьманщиною /1918р./ і другої війни /1919-1920р./ знов наплив подвійно зрос /до 215040 осіб в рік/. Перемігши УНР, більшевики мінули величезне число чужинців на Україну /по 356650 осіб щороку протягом 3-х літ/, потім хвиля напливу зменшилась до 208622 особи щороку /за два роки/, але в 1925-6 році знов підскочила за рік 373772 особи, а за 1926 неповний рік минуто 485168 осіб - приблизно 1/3 міліонів осіб.

Скільки чужинців приїжало на постійне життя на Україну в р.р. 1927-1930, ми не знаємо, бо даних або не опубліковано, або вони нам не трапилися до рук. Однаке колонізація йде, як показують роки більшевицьких агцій на Україні. За десьять років /1917-1926р./ на Україну прибуло чужинців на постійне життя 3206014 осіб, отже пересічно по 320601 особа в рік, причому на початку десятиліття лише 215 тисяч, а в кінці його 485 тисяч, отже з величезною тенденцією зростання! Принявши наплив р.1917 за 100, бачимо, що в р.1926 напливав вже 225%.

Більшевики колонізують Україну! Наганяють щороку сотні тисяч на постійне життя, цим умисно вимиваючи на зміну суспільної структури в некористь українського народу. Однаке ренегати українського народу, прикладаючись "інтернаціоналістами", сказуть: що ж тут дивного? Адже-ж і українці їдуть в чужі землі - в Америку, Канаду, Аргентину, Сібір то-що! Не пускати їх туди було-б дикість. Коли українці їдуть в чужі землі, то можуть і чужинці їхати на Україну!

Це було-б на-само логично, коли-б не було одного факту: на Уралі на колонізація по цілому світі відбувається в напрямі від густолюдніх країн в рідкількісні, але відносини України і Московщини суперечать цьому: густолюдні в Україні /85 осіб на 1 кв.кілометр/, а всі останні землі СССР є рідкількісні: 5½ осіб на 1 кв.кілометр.

Московщина /в межах Європи/ має 24 людини на кв.кілометр, Сібір - 1 людину на кв.кілометр. Отже європейська частина Московщини є-т роє рідче заселена, ніж Україна. На Уралі ж була-б колонізаційна течія в Україні на Московщину, а в дійсності що бачимо? Московщина заливає Україну своїми переселенцями.

Що Україна задихається від переповнення - про це пишуть самі московські більшевики. Переповнення - величезноваги факт, який більшевики взяли під розгляд і включили в "п'ятилітній план" його рішення. Один з засобів його рішення - пляноване переселення з густолюдних в рідкількісні області. Для керування переселенням утворено Центральний переселенський комітет в Москві, а від цього комітету дано на Україну уповноваженого Ф.Попова, який і показав, як переповнення Україна і що треба зробити, щоб це переповнення... не звалило більшевицької влади.

Цей пан Ф.Попов помістив у "Большевику України" /ч.24 за 1928р./ дуже цікаву статтю "Проблема аграрної перенаселеності та шляхи розвитку народного господарства УСРР", в якій установлює, що в кінці "п'ятилітки" /в 1932р./ на Україні буде безробітніх селян 8,5 міліонів осіб, цеб-то таких, що не мають де

рук прикладти до праці. На початку "п'ятилітки" їх вже було 5 міліонів. Отже, що робити? Коли ці безробітні селянська маса рушить в міста за працею, то влада може полетіти дотори ногами.

Московське правительство ще в 1926-7 р. почало виробляти 5-літній план і поставило завдання: збільшити промисел /"індустріалізація"/, попирити площу насіву, підвищити на селі такі звані "інтенсивні культури", цеб-то такі, що забирають багато праці /культура технічних рослин - буряк, тютюн, льон то-що/, а це можна перевести хіба б лише тоді, коли рішали б не самі селяни, що їх сіять і як робити, а влада. Тому поставлено гасло "колективізації сільського господарства", через що надія була зібрати засоби і для "індустріалізації", але головна мета - боротьба з переселенниками /з безробітними, безземельними селянами/, щоб голодна селянська маса не вибухла і не скинула большевиків. Боротьба за владу - це головна пружина, що кидає большевиків на всікі способи і проекти.

Ф. Попов обчислив, що безземельних селян на Україні в 1932 р. буде вже 8,5 міліонів, коли не зробити заздалегідь певних заходів.

Як і куди їх розмістити?

"П'ятілітка" передбачає, що за 1928-32 р. буде збільшено площу засівів на Україні з 23879,5 тисяч гектарів до 26743,4 тисяч гектар., тоб-то на 2863,9 тис. гектарів більше, а в тім числі якраз збільшення припаде на "інтенсивні культури": 2303800 гектарів. Рахуючи середньо по 65 робочих рук на гектар інтенсивних і по 26 роб. на гектар зернової культури, обчислено, що вся "інтенсифікація" сільського господарства за 5 років в себе 378544 безробіт. селян, а з їх членами родин /беручи належного по 2,2 душі/ всього 832797 душ. Опіріч того же поширення самої площи сільського господарства приміститься 457275 селян, або з родинами 1006005 душ. Переселення за межі України можливе тільки на 970000 душ. Нарешті "5-літка" подає, що в промисел, що дуже розвинеться за 5 років, буде втягнуто 633000 роб. сил, а з родинами це буде коло 1400000 душ. Отже, коли "5-літка" йде, як голинник, то переселення України зменшиться в 1932 р. так:

1. На поширення посів. площи приміститься	457275	роб. сил або з род.	1006005	душ
2. На інтенсивні культури..	378544	" "	832797	"
3. В індустрію одійде.....	633000	" "	1400000	"
4. На переселення за межі України одійде разом			970000	"
Разом				4208000 "

А де ж лівати ще 4208000 душ? питав Ф. Попов і радить: нічого іншого не можна вже вигадати, лише збільшити переселенників з України з 200000 душ щороку на 300000 душ, щоб за 5 років викинути з України не 1 міліон душ, а 1½ міл. Значить він вигадав "приміщення" тільки для ½ міліону, а все ж залишається 3782000 душ безробітних селян.

Де їх літи? Переселити нудиться? Хоч вільної землі дуже багато - в Сібіру, Киргизії, на Півночі і інде, але там нема приготовлених участків, нема шляхів, - багна, ліси то-що. Попов чуває, що й 300000 селян переселити з України буде тяжко.

Але Москва знайшла спосіб!

Року 1929-го почався погром українського села і насильний вивіз селян на Соловки, Мурман, Архангельщину, Вологощчину, Карелію, на Урал, в Сібір!

Опубліковані документи втікачів про Соловецьку у Мурманську каторгу вказують, що туди вже нагнано 2-3 міліони людей з України і в загиблі. Приїхавши з України чужинці /родації наша має зможу чути/ вказують, що на Україні круїзлять в урядових колах балакни, що вивозено вже коло 4 міліонів українських

с е л я н . Отже, "безробітне селянство" ліквідовано згідно з "5-хіткою": 8,5 міліонів улантовано! А за ці роки /1927-31р./, як взяти кругло по 320000 душ, привезено чужинців /головно чоскалів/ 1600000 душ на Україну.

На Україну /"УСРР"/ прибуло чужинців з 1917р. по 1926, включно, згідно з статистикою 3206014 душ та в рр. 1927-31 прикинuto ще 1600000, отже разом 4806 тисяч душ що найменше, а з України викинuto коло 4 міл. у країнців /та ще 120000 селян з України переселилось з 1925 по 1928 рік, як каже Ф. Попов/.

Ми говоримо лише про "радянську" Україну, але по-за нею є українські землі - південної Курщини, Вороніжчина і "Північно-Кавказький Край", куди так само валом валить "планова" колонізація. Можна бути певним, що в "Північно-Кавказький Край" за роки большевицького царювання нагнано чужого люду не менш, ніж в УСРР, отже 4-5 міліонів, тим більше, що цей край багатий, але заселений рідче /пересічно 35 людей на 1 км.². Коли з рідкодядної Московщини колонізаційну течію направлено на густолюдну Україну, то це в цілому світі винятковий випадок, це своєрідність московського імперіалізму, але варварство Москви виявилось в такій звірській формі, як насильне вивезення міліонів українців з України на яву загибел на північ, на прокладання шляхів, на загачування багою укр.людом. Колонізація України ведеться Москвою плясово, злістно, терористично. Ось вам факт, який говорить багато.

Харківський "Комуніст" /18 жовтня 1927р./ засвідчив у статті "На передодні всеукраїнського зізду гірників", що Москва умисно "з-лонізуве" Донбас і Кривий Ріг - промислові центри України. В статті подається склад професійного гірничого союзу за національністю.

ДОЛГИ	В СРСР числилось:		на 1 січня 1926 р.	на 1 січня 1927 р.
	українців	росіян		
ДОНБАС	47304	або 32.4%	57430	або 31.9%
	88932	" 61.5%	109762	" 61.0%
	4190	" 2.4%	6865	" 3.8%
	5550	" 3.7%	5916	" 3.3%
	Разом - 145979	" 100%	179973	" 100%

По Україні на I січня 1927 р. числилось гірників: українців 35.7%, росіян 57.1%. Отже за I тільки рік в Донбас кинуто росіян в-львоє більше, ніж приято місцевих робітників - українців.

Донбас колонізується росіянами плинно, щоб утворити в нім російську більшість і на основі "права національного самоозначення" одірвати його від України. Закордонні російські економисти і політики потирають задоволено руки і вже отверто гукають: "Донбас наш". Тим польсюється і боротьба більшевиків проти української культурної праці в Донбасі. Як запевняє "Луганська Правда" /24 березня 1928р./, що хоч в Луганську українських робітників є половина /51.6%/, а татар тільки 1%, однак татарських книжок в бібліотеках значно більше, ніж українських, а власне /див. Бюлєтень Держ. Вид. Укр., ч. 6 за 1928р./: гірники в Донбасі мають укр. книжок 7%, а російських 89%, металісти - укр. книжок 10%, а рос. 88%, хоч між гірниками і металістами українці є 35% і 32%. Українці - робітники в Донбасі є меншістю, яку думати русифікатоством. Так робить Москва історичну політику на Україні, а українці Крумельницькі, Петрушевичі, Лозинські, Руцицькі приплемкують в долоні - як то фейно!

Так само робить Москва в інших країнах: ось проречисті факти! За переписом 1926р. професійні спілки мали такий національний склад:

В Узбекистані: туземців 67120 разом I78406 осіб
восіян інш. III 1286

так-же спілка валізничників 1926 р.

тужемців 1370 разом 19151 " росіян 1 інш. 17780

В Туркменістані: туземців 5564 разом 40407 осіб
росіян 34843

В Казахстані /Киргизія/: туземців 6222 разом 19216 осіб
росіян 12994

Разом в Середній Азії: туземців 78906 осіб = 33.1%
росіян 159123 " = 66.9%

Всі дані свідчуть, що це груба колоніальна політика. Особливо різко її виявлено в так зв."індустріалізації": і сьогодні діє приємства на Україні будуються і насичуються тільки росіянами/з маленькою домішкою хаків/. Большевицькі агенти /Крушельницькі, Петрушевичі і ін./ за кордоном нарічали про Дніпрельстан новий осередок промислу на Україні, але вони свідомо промовчують одно: Дніпрельстан насичений виключно чужорідною /головною російською/ масою, в Дніпрельстані української мови нечути.

Року 1928-го в "Большевицьку Україну" вміщено статтю комуніста українця проф.М.Волобуєва, який з фактами в руках показав, що большевицька Москва обернула Україну в колонію. Криху наробили московські сатрапи, Волобуєва взяли в кліщі і змусили писати сповіди і показання /див."Больш.Укр", 1930, ч.5-6 і 7/, навіть А.Крушельницький конве ногами "волобуйщину", а тимчасом.... тимчасом самі московські сатрапи признаються, що будують єдину Росію і "нікаких чертей"!

Недавній голова уряду СССР пан О.Р. и к о в писав гимні червоної армії, що завойовала Україну, Азейберджан, Туркестан, Киргизію і ін., доводачи, що Росія не може жити без укр.вугілля, металів, цукру, хліба і ін., без азейберджанової нафти, без киргизької вовни і туркестанської бавовни /див."Народное Хозяйство", Москва, 1919 р., тічень-лютий/. Автор економичної районізації і проекту Дніпрельстану інж.Александров писав у книзі "Хозяйственное районирование СССР": "З того часу, як вікно в Європу зачинилось /Жовтень! Ред./, а всю державу було оточено ворогами і роздирали її з середини, Москва принесла на себе знову роль з бирача, як за 400 років до... періоду, що переживаємо". Москва принесла роль збирача Росії, пане Крушельницький!

А приятель Леніна, постійний член ЦК ВКП Ларін /жид Лур'є/, був голова Ради Народи.Господарства СССР, в своїй книзі "Продовольственная политика" /ст.125/ ясно говорить про це і саме: "Перші три роки пролетарської революції були лише переднім словом, вступом в історію боротьби за утворення першої передумової господарської розвитку, за збирання в одній цілі роздертої буржуазно-поміщицькою контрреволюцією і Антантою держави - України, Великоросії, Сібіру, Туркестану, Кавказу, Дону. Тепер, коли російський пролетаріат і вовчий большевизм, як новий Іван Каліта, знову збирає землю, пролетарська Росія дістане можливість показати свою енергію в ділі господарського відродження". Отъ бачите: як Іван Каліта /моск. князь, умер 1340р./ збирав землю /огнем і мечем/, так робить і вовчий большевизм. Нарешті і сам командант Червоної війни московської армії Лев Троцький в своїй книзі "Моя життя" отверто пише: "Московский период /большевизму. Ред/ стал вторично в русской истории периодом собирания государства и создания органом управления им" /див. "Моя жизнь", т.II-й, ст.79, Верлін, 1930/. Самі московські сатрапи кажуть отверто, що вони засновували Україну і ін., будучи російську державу, в друге збираючи землі огнем і мечем, а українські політичні бараки воразуть про "соціалістичну державу", "окрему природу", "складну нову систему", не розуміючи або пригадаючи ішотами, як ті, про якого говорить селянська приказка: "ти йому... в-вічі, а він наже-доц іде".

Йому самі москали нажабно цвіркають в піску, до Україна - колонія, Україна - скривалена рана висниску, гниблення, патильства, що Україну з року в рік напомповують і міліоны чужинців, а з України вигонять міліоны українців на загибель в тундрах, багна, ліси, де їх так не-людськи катують і залишують (читайте, що описують втікачі, напр. В.Юрченко в двох книжках!), Україну переробляють так, щоб чужинецькі міста і промислові центри на Україні були і залишились в московських руках, а в українських селах був винищений весь ще не спідлений політичний актив українського руху, - так приборкують Україну, так жечуть у покору, так виковують для нового рабства. А на що український гімназ. професор, письменник А.Крушельницький криволіожно варяжає "легенду про колонію"! пише, друкує, розсилає, заманює, свідоцтво дурячий іскусників і сліпих братів в своїх, а "торговельне сумління" друкарні Наукового Т-ва ім.Шевченка /яке знується з іменем Шевченка!/ друкує гідоту, продажну московську балаканину безсорошного агента Москви.

Ці "письменники" і "учені" через лінівство чи через хахлацьку безларисть рошами сидять, як гнілі пеньки, і не дослідують фактів, не показують їх народові, не вчать темних лохів, як треба отримати правду і неправду.

Україну ограбовано, знасилувано, коліном надушене на горло, а політичні розпустники, Роспутини укр.молодіття по-баранятому мекають про "шляхи", "завчання", укр."нову державу", навіть про "соціалізм", пікаючи укр.люд в найстрашніше ядро духове, роблячи найтажче наїздство йому - каліцтво на голову.

Тут вже потрібно морального суду Лінча!

Коли перед очима стоять невмолими факти, а письменник панюк та ще й "професор" просто ввічі нажабно, спокумлюючи на темноту селянина, робітника і пів-інтелігента, що не мають змоги перевірити їх, - відкидає ці факти, бреце, слинить гільзу чужу пропаганду, то тут вже мусить чинити революціонери!

Ми подали безжалісні факти. В дальших нарігах подамо їх з інших ділянок життя ще ціле море, але вже й тепер ясно: колонізація рішає долю України навіки. Як рішено все долю сибірських і інших "індіан", така доля загрожує нам: викидані з міст, знівеченні на селах, засланковані, зтероризовані лохі гинуть, а Україні переходить в чужі руки, і то так, що вже не вернеться, можли... коли такий стан річей ще протягнеться, коли вже москаль вигує: "готово!"

Селяни і робітники - ви народ український! У вас виригають землі. Втративши її - засуджені будете на вічне рабство. Ви щусите скочити на ноги! Не надійтесь на інтелігенцію! Більшості її нема часу займатись визвольною працею, бо вона заняті самопродажом чужому панству і неволю України вважає за "легенду".

КРІЗА АНГЛІЇ.

Багато навіть досвідчених політиків не хотять вірити, що могутня Англія цариця морів, умірає і сучасні її судоми політично-гospодарського життя /переговори з Ганді, падіння фунта, бунт моряків, усунення робітничої влади, перемога консерваторів на виборах під прапором охорони мит, повстання на острові Кипрі і т. ін./ випадкові. Про те фактом є що один з історичних державних велетнів доживає віку.

Англія виростла й зміцніла в ролі світової посерединці й кредиторки, що прибрала до своїх рук усі шляхи світу й обернула Лондон у світовий кальпук.

Світова ж війна несподівано розгромила її, розгромила непомітно,

тихо, мирно, протягом десяти літ після заключення миру.

Гордий Альбіон, захопивши перед світовою війною гарячим бажанням знищити близичого конкурента, Німеччину, не передбачив можливості небезпеки від скріплення "союзників". Тим чатом так сталося. На місце знищеної німецької флоти виросла більш небезпекна американська. З 5 міліонів тон р. 1913 вона зросла на 15 міл.тон р. 1929, тоб то: втрое. Англійська ж Флота за цей час спромоглася зрости тільки з 20 міл.тон на 25 міл.тон, тоб то: лише на одну штуку. Відновлення морських сил Англії й Сполуч.Держав Америки змінилось з 4:1 на 5:3. Темп цієї зміни не спиняється і Англія залишається позаду Сп.Держ.Америки. Спинити це силою нема змоги, бо домінії невідомо з ким підуть. Правдивіше сказати: дуже відомо, що із за цього вони з Англією не підуть.

Отже: флота Англії /а зона тільки флотом її трималася/ оминилася в меншості, а розвиток літунства дав змогу Європі взяти під пильний контроль Лондон. В той же час Франція, накопичивши великі капітали та позичивши частину їх Англії /коло 5 міліардів Франків/, Сполуч.Державам /коло 12 міліардів фран./, та Голандії й Швейцарії /коло 3 міліардів фр./, звідки їх позичила Німеччина, стала фактичним паном Європи. Таким чином з світового першества зіпхнула Англія "союзниця" Америка, а з європейського - "союзниця" Франція. Зіпхнули тихо, непомітно, як "добрі приятели". Чому ж "владичиця" морів "не боронилася, не пручалаася"? Во до військової відсталості придауились внутрішні політичні й господарські болічки.

Домінії перестали бути мовчазним джерелом забогачування мешканців британських островів. Білі, жовті й чорні домінії, виконавши в час світової війни роль рятівника не лише метрополії, а й світової культури, чійшли до думки, що без них ні метрополіл, ні Європа обійтися не можуть, бо вони є така сила, яка не лише себе, а й других може захистити: тому втратили роспект перед Англією й захадали самостійності. І то досить дружно, як ненавистники "кольорових"/гальський президент Герц/, так і "кольорові"/Ганді/. Не тільки в Канаді, а й по інших домініях долар та авіація з господарством Сп.Держ.Америки стали близчими й дорожчими за англійський "фунт" та інтереси англійського виробництва.

В той же час в господарстві метрополії відкрилися смертельні болічки:

1/долар став виникати фунта зі світового ринку і англійці для скріплення фунту мусіли штучно перейти на золотий стандарт, а це с причинило дефляцію, що загальмувало фінансовий і промисловий рух;

2/гірництво через брак ринків, застарілість способів здобування вугілля та оплату німецьких репарацій вугіллям стало безприбутковим;

3/текстильне виробництво через низьку оплату робітничих рук та модернішу й раціональнішу постановку виробництва в колоніях, ніж в метрополії, теж зменшило прибутки, занепало, або пересунулось з метрополії в колонії, де ж англійської державності не тільки не підпає, а навпаки творить господарську базу для повної державної самостійності колоній. В Гіндіях зросла конкуренція "союзниці" Японії, в Канаді та Півден.Америці "союзниці" Сп.Держав Америки, в Європі - "союзниці" Франції. Все це погано англійські капітали, які рахуються не з державними інтересами, а своїми власними, в домінії, де вони тісніше звязані не з фунтом, а з доларом: американські позички оплачуються швидче, ніж англійські, американський крам приймається бхотніше і тп. З тих причин добробут мешканців метрополії, особливо робітників, надзвичайно підулав, і настав неспокій, який руйнує державу не менше за повстання. Боротьба за відновлення першества в світі, затриманих колоній в попередньому стані та налагодження господарства в метрополії знищує сили Англії. Спинити ж це виснажуючу боротьбу можна тільки: I/зреченням претензій на першество певним порозу-

мінням з Сп.Державами та Францією на засадах компромісу; 2/порозумінням з домініанами на основі певних уступок, та 3/перенесеними радикальних внутрішніх соціально-економічних реформ, які б відживили господарство метрополії та заспокоїли потреби працюючих мас.

На жаль, зараз нема такої сили, яка б це все здійснила. Консерватори перепознані "престиком" та вірою в "охороні мита" й "тверду руку", як в колоніях, так і супроти робітництва; ліберали згодні на уступки зовні, як супроти Америки та Франції, так і доміній /"Вам свободи, а нам чини"/, але у відношенні до внутрішніх реформ мало чим одріжнається від консерваторів. Робітнича партія, однідаючи "престик", "тверду руку", "охороні мита" та вимагаючи громадської організації вважує й вивозу сировини та засобів поживи не є ще так сильною, щоб могла це зробити власними силами. Друга спроба робітництва взяти владу в свої руки кінчилася невдачою, як і перша. Консерватори й ліберали не перешкоджали їй робити де-лікі "експерименти" в зовнішній політиці, направлені на скріплення міжнародного положення Англії хоч би й де якими уступками в сторону Сполученого Королівства Америки аби тільки затримати "фунт" на певній висоті. Всі партії привітали поїздку Мак-Дональда до Гувера, хоч фактично це була Каноса: припечатання капітуляції Англії. "Горді Брити", використали навіть расову та культурну спорідненість народів Америки й Англії, щоб витворити цілу ідеологію оправдання Каноси: "схильності перед Америкою не соромно, бо вона англійського походження, англійської мови, рівної цивілізації, а сильну флоту буде не проти Англії /?/: співробітництво обох держав створити одну всесвітню силу; до того ж потреба зважків з домінійми змушує Англію до спілки з морською державою, щоб не було відтіло англійців до них; англійська мова захищить англійців від перемоги американців і обеднає їх в один світовий союз". Воллін особисто привітав Мак-Дональда за договір з Америкою, вдоволеній, що хоч і не обхідну, але принижуючу роботу почастило здійснити руками не консервативної партії. Порозуміння одної з Америкою хоч і не шире, загострило відносини з Європою, особливо Францією. Марчи 31,3% експорту в Європу та 37,4% імпорту з Європи, з одного боку, та опинивши під контролем європейських літаків, з другого, Англія не могла просто "напливати" на неї й залишиться при старій "splended isolation". А щвидкий зрост фінансової могутності Франції змушує шукати протидірути. Тому консерватори й ліберали не тільки терпіли, а ще й підтримували "товаришування" робітничої влади з Німеччиною Гінденбурга, яко зі спільніцею в нещасті. Про те в середині імперії, в справах господарських реформ та становища робітництва обидві партії рішучо поборювали робітничу владу. Единий фронт в зовнішній політиці спільного захисту ринків, потрібних не лише англійським капіталістам, а й робітникам, у внутрішній політиці рішуче розривався, не зважаючи на все маючотільство і податливість робітничої влади. Становище робітництва не лише не поліпшено, а навпаки погіршено: у гірників однотичною страйку семигодинний робочий день, здобутий р. 1916, права робітничих організацій обрізано, аграрний закон /про заселення пасовищ та контроль цін/ однінкуто верхньою палатою, шільний закон /про застягнення держави до конфесійних шкіл/ однінкуто, виробничий закон зіпсовано додатком лібералів про заборону страйків заїзничникам та іншим комунікаційним робітникам, а для зменшення безробіття нічого серйозного не зроблено. Все це викликало недоволення в широких робітничих масах і вимогу радикальнішої політики. Радикальніша ж політика означала принаймні контроль в господарстві, як метрополії, так і доміній та тісніший зв'язок між ними під спільним додзглядом народних мас. Це несподобалось ні англійським капіталістам, ні американським, як для перших значально обмеження їх свавільства у визнаній робітництва й споживачів, а для других - відтягнення доміній від впливу з американським та наближення до метрополії, тобто: обмеження поля впливу для американського капіталу.

"Загравання" з Німеччиною стрівожило Францію і остання вдарила по німців спершу Німеччину, а потім і Англію, одібравши позиції. Схивльовані англійські капіталісти кинулися за піщногор до американських колег. Останні використали це, щоб усунути небезпечну для них робітничу владу, експерименти якої могли б примирити домінії з метрополією і в такий спосіб висміянути з під американського впливу. Англійські капіталісти, маючи свої причини невдоволення на робітничу владу лежко прийняли цю вимогу. Країне піти на примирення з чужим капіталом-конкурентом, розподілити сфери впливу, поступитися перед ним якоюсь часткою свого визиску, ніж примириться з вимогами робітництва і цілком втратити можливості визиску, хоч це безперечно було б на добро всієї держави. Робітничу владу усунено. Капіталісти запевнили громадянство, що це єдиний спосіб затримати пачинка "фунта". Робітнича партія розкололася. Більшість залишилася на старих програмових позиціях, а меншість пішла разом з капіталістами рятувати "фунт". Це означено "захистом державних, а не партійних інтересів". Поскільки це в дійсності інтереси державні, видно з того, що вони є інтересами лише підприємців, які для підняття фунта не хочуть іти на радикальні реформи господарства під контролем всього громадянства, а намагаються всіма способами лише затримати старі привилії визиску. Країне де-шо втратити в колоніях, але зберігти своє панування в метрополії. Робітничу владу усунено, парламент розпущене, громадянство залишане палінним "Фунтом" і необхідно для врятування його складення "національного" уряду, тоб-то: уряду, який би слухався капіталу. З американським капіталом розпочато "дружні" переговори. Все це схвилювало Францію. Спробувала вона осмікнути американців, потягнувшись до дому своє золото, але це не застражило "лінків". Поїздка Лалалі з тією ж метою до Гувера не дала бажаних успіхів. Американці теж хотять бути панами світу. Франції не залишається нічого більше, як натискати на Англію та Німеччину, що вона й робить, зтягаючи свої позиції. Тому "фунт" не скріплюється, хоч "національний уряд" зібрав на виборах вражуючу більшість. Він не в стані розвязати тих суперечностей, які розідають Англію. Перед Англією, як і раніше стоять грізні питання: кудою йти? Назовні: піти з Спіл.Державами - відлати свою долю в руки непевного союзника, але дуже певного й небезпечного конкурента; піти з Європою - одірватися від доміній, що господарськи тісно зв'язані з Спіл.Державами; піти з домініїми - підпорядкуватися Спіл.Державам, що інспірюють їх. В середині: піти з консерваторами й запровадити охоронні ціла - розійтися з Америкою, Європою й домініїми; нарватися на непосильну боротьбу, піти з лібералами й зберігти вільний торт - впустити американську гадюку не лише в домінії, а й у метрополію; піти за робітничою партією з гаслом "ні вільна торгівля, ні охоронні мита, а громадська організація ввозу й вивозу сировини та засобів поживи" - страшно, незідомо, а для багатьох просто невигідно. З того розпорядження громадської думки, розпорощення партій. Низка півмір, півпрограм, півпартій. Мослей ревізує консервативну програму в тім напрямку, що вимагає охоронних мит не лише для метрополії, а й для доміній, щоб разом з ними творити одну господарську цілість; Балдвін обмежує охорону тільки на вироби індустрії й засоби поживи. Саймон і Самуель ревізуєть ліберальну програму: перший зраджує трьохсотлітній традиції вільного торгу й підpirає Балдвіна, другий, виступаючи проти мит, критикує наближення до робітничої партії, а Лойд-Джордж, захищаючи чистоту партійної програми все таки збивається вліво до блоку з робітничою партією. Робітнича ж партія колеться далі: Мак-Дональд рішуче й безповоротно загружає в тенетах капіталістичного консервативно-ліберального блоку, а решта шукає виразніших засад своєї кристалізації. Факт, що в Англії не існує зараз реальної сили, яка б могла вивести її з сутинок, тоб-то: забезпечити світовий мир зрешеннем претензій на гегемонію, а внутрішній - догодом з домініїми без прихованих апе-

титів та принаймні радикальною реформою, коли не повною революцією соціально-економічного ладу. Національний уряд зробити цього не в стані, бо дуже ріжноманітний по своїх інтересах і світоглядах. Тому зовнішнє і внутрішнє напруження Англії не видає. Невмілими обективні закони церковно-супільного існування жепуть її до розкладу. Застаріла державна форма та застарілі традиції не задовольняють вже тих конкретних потреб, які ставить сучасне реальне життя. Потрібні нові суспільні системи, нові способи, нові шляхи, нові сили.

БРАЗИЛІЙСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

З поперечних пояснень лехко можна догадатися, що Ліберальний Союз, проголосувши державний переворот, мав уже певну мілітарну базу - поліційні формaciї усіх трьох згаданих у горі опозиційних штатів. Таємна військова організація, згадана раніше Junta Militar, натурально, теж у той час робила своє ціло, арештовуючи тих офіцерів у полках і штабах, які рахувалися вірними легальному урядові і до Военного Зброяння не належали. В деяких штатах, головним чином у С. Пауло вірним було все військо і поліція. Так само і в осередку головних сил ліберальної партії, в Порто Алегре /столиці штату Ріо Гранде де Сул/ було кілька баталіонів війська, що спротивилось проголошенню переворота, але їх за кілька годин обезброяли.

Відтак почався хуткий марш залізничними ешелонами зревольтованих ріо-гранденських військ, поліції і мобілізованих, а властиво то добровольників, дружин у середину краю до кордонів штату С. Пауло, де й почалася невеликі авангарди бої революціонерів з військами легалістів. Невеликі відділи війська і поліції, що знаходилися на шляху революційного походу через штати Санта Катарина і Парана, хутко прилучилися до революційних військ, а людність з захопленням приймала всі зарядження нової влади. Ентузіазм населення був настільки великий, що через тиждень тривання революції, провід перевороту перестав приймати нових добровольців на фронт проти легалістів. Відтак через три тижні після проголошення перевороту на півдні Бразилії, в самій столиці республіки, Ріо де Жанейро, стався вибух повстання, до якого зразу ж прилучилося військо таможнього гарнізону і флоту. Цей переворот у столиці і закінчив існування старого уряду. Дотихчасовий президент, др. Вашингтон Луїз, і його міністри та лідери республіканської партії, були заарештовані і зараз же проголошена влада ліберальної партії з тимчасовим урядом, на чолі з др. Жетулем Варгасом.

Захоплення й одушевлення всієї країни не було меж, аж поки потроху не почало вимілятися, що широко рекламиовані реформи лібералів - то були тільки гарні слова, а діла такі самі, як і республіканців, а то ще й гірше. Відтак захоплення перейшло в байдужість, а далі в приховану ненавість, яка тепер уже доходить до отвертих проявів бунту, до гострої критики, до загального недовolenня і нових революційних фементів.

З вищепередного читач не може не бробити висновку, що останній бразилійський державний переворот задумано, організовано і виконано надзвичайно добре; що людність всієї країни той переворот, із віром в його спасеність і справедливість, визнала і всіма своїми силами підтримала. Але пройшов короткий термін часу і та сама людність побачила, що її обдурили, що під покришкою революційної фразеології і критики старого ладу, ховалося звичайне політичне гешефттарство, з усіма його атрибутами, як от протенціонізм, кумовство, замовля панів ситуації і т.п.

Що ж уявляє з себе отої Ліберальний Союз, що так ганебно зрадив усі ті свої гасла, завдяки яким і здобув владу на цю великанську країну?

Предтечою і духовним батьком Ліберального Союзу був знаменитий бразилійський правник, лінгвіст і вчений, пр. Руй Варбоза, що вмер лісень р. 1924. Людина та мала блискучий аналітичний розум, що ліпший хист красомовства докладне знання бразилійських болтюків, демократичні настрої тиму передвоєнної ліберальної буржуазії, трохи містицизму, більше патріотизму і найменше здібностей робити логічні висновки зі своїх стулій над соціологією Бразилії.

"Батьківщина", "бог", "консервативні, робітничі і селянські класи", "саллати і морлини", "нація" і т.н. і т.н. - все це, у сполучі з гострою і талановитою критикою загально знаних дефектів бразилійського політичного і громадського життя, втворило з Руй Варбози найбільшого бога тутешньої дрібної буржуазії, міщанства, студенства й інтелігенції взагалі.

Проповідувчи все своє життя про направу бразилійського громадського і політичного ладу, цей типовий інтелігент не змігся однаже дійти до необхідності зробити якийсь реальний висновок зі своєї проповіди: закласти політичну партію, яка мала б реалізувати в тутешньому житті засади тієї його проповіди. Мало того - Руй Варбоза, осмільки відомо широкому загалові, втручаючись у бразилійську політику, сам не належав до жодної політичної партії, волючи збирати гучні оплески знаменитого брата, аніж марнувати час і розумову енергію на творення політичної програми або партії.

Почавши з 1913р., приятелі Руй Варбози при кожних виборах президента республіки, виставляли кандидатуру свого божка на становище президента. Кандидатура та завсідь мала величезний успіх, але не підтримана зорганізованою силою політичної партії, ніколи не могла всадовити свого кандидата на президентське крісло.

Бразилійські фахові політики просто забавлялися собі зі свого політичного конкурента. Винористувучи політичну незорганізованість великанських мас його поклонників, вони в самі рішучі моменти виборчої гарячки, несподівано цусали поміж виборців брехливі чутки, що Руй Варбоза вільмовився від своєї кандидатури, що він пристав на кандидатуру урядового кандидата; що несподівано і смертельно захорував і т.п. Ліберальний Союз, власне, і створили оті згадані вгорі поклонники Руя Варбози: інтолігенція, дрібна буржуазія і міщанство.

Ляйш швець такі й чоботи; ляйш пророк такі й віруючі. Так як духовний батько Ліберального Союзу не мав політичної програми, так не мав тієї програми і його духовний твір - згаданий Ліберальний Союз. Перед революцією, що правда, Ліберальний Союз оголосив свою платформу, в якій повно всіляких "оздоровлень", "реформ", ще більше обіцянок, наявнів, без кінця слів і менш усього самої платформи, що можна було б назвати програмою політичної партії. Але, назіть і з таким мізерним багажем ці люди захопили владу, запровадили свою диктатуру над довірчими і не вмічими критично ставитись до громадських справ населення і тепер верховодять над ним.

Очевидччи, що існування цієї зрадливої інтолігенційської влади не може бути довгим. Сама та влада не має під собою основ якісної міцної суспільної класи. Ті основи, що в критичний момент перевороту допомогли здобути згаданій владі стерно держави, давно вже відсахнулись од неї. Основи ті - міщанство, робітництво і селянство. Велика тутешня буржуазія й більше урядництво та поміщицтво - все те, що до перевороту важко лихало на Ліберальний Союз, а тепер і подавно. Відтак сучасна бразилійська влада тримається на одиночній базі всієї іншої політичної диктатури: на кілці своїх, заінтересованих матеріально, агентів: на війську і поліції, а це значить, що на елементах не дуже то певних.

— 14 —

ДОЛІ АВТОНОМІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Випрацьований ще 1925 р. проект Польської Соціалістичної Партиї /ПС/ /Голувком, Недаляковським, Діамандом і ии./ автономії українських земель знайшов свій кінець. ПС подала його в жовтні ц.р. до сейму на розгляд і ухвалу. Автономія обіймала б землі, заселені українською більшістю, цеб-то воєводства Львівське, Станіславське, Тарнопільське, Волинське і півченну половину Поліського, Холмщина, включена тепер в Люблинське воєводство, в автономну українську землю не входила-б. Автономний український край мав-би свій сойм, краєвого міністра, що призначався-б президентом республіки, свій урад і повітові суди. Урядовими мовами були-б українська і польська. Українське, польське і жидівське шкільництва нали-б свої окремі управи. Двохмовні школи одкривались би на прохання достаточного числа батьків. Краєва влада буда-б відповідальна перед краєвим соймом.

Орган ПС "Робітник" з приводу поданого законопроекту зауважив: "Ми знаємо, що наша програма автономії не буде приняті таєперішньою урядовою більшістю, але ми хочемо публично засвідчити, що в Польщі є суспільні сили, якірі уявляють конкретний план рішення трагічного польсько-українського спору".

28 жовтня сеймова конституційна комісія розглянула цей проект ПС. "Народна демократія" і урядовий блок /посол Стронський/ з обуренням відкинули проект. Недаляковський в кінцевій промові заявив, що національне питання є найтяжчим в тих країнах, якірі не хотуть дивитись на його ліберально.

Конституційна комісія відкинула, але Недаляковський заявив право меншості перенести проект в засідання сейму. В засіданні 6 листопаду ц.р. Урядовий блок /в тім числі і 8 "представників" Волині-Півні, Богуславські і ии. українські зрадники/ назвав цей проект демонстрацією, яку важко не дискутується і своєю більшістю проект відкинув. За проект голосували oprіч ПС у країнці і ии м - ці.

Проект польських соціалістів викликав цілу полемічну завірюху в польській пресі, яка виникає польських соціалістів зрадниками, спільниками Берліна, які хочуть розпарцелювати Польщу, а на Волині і в Галичині, мовляв, населення так "змішане", що тут не можна провести жодного розмежування.

Роблячи підсумок цій полеміці Недаляковський доводив, що не можна весь час обмежати гарячої польсько-української проблеми і казати українцям: будьте спочатку добре, а потім ми вам щось дамо. "Така тактика ніде не рішила досі жодної проблеми і певно, що не вирішить і польсько-української".

Так після 12 років окупації була поставлена і "рішена" українська проблема в Польщі. Та воно й по суті так, що Польщі і її сеймові не доведеться її рішати. Польській шляхті це не вдавалось кілька сот літ. Українсько-польський спір раз рішила революція /Хмельниччина/, потім рішали і українську і польську справу разом міжнародні сили. По суті тільки такі чинники й рішать подібні справи, бо самому панові просто не можливо зазити з коня, коли хочеться й далі їхати.

Логічно тільки кінь міг би рішити, чи повезе він далі пана, чи ні та й то в тім випадку, коли він ще не привик возити або рішучо вахоче одвикнути від поганої звички.

Після торішньої "пасифікації", виборів і брест-литовської висидки обставини в Польщі такі, що рішати їх буде революція і міжнародні чинники, а не польський сойм. А в такому разі питання буде поставлено не про автономію, а про украйнську республіку.

Не тільки в хмельницькій Польщі, а навіть в демократичних Лодзівських українці позбавлені не то-що автономії, а просто людських прав, бо кожда буржуазія і то навіть ліберальна, демократична, радикальна

і т.д. не хоче давати автономії поневоленим. І це зрозуміло, бо можна бурхуазія визискує поневолених. Де йде мова про визиск, там" дуже тяжко" відмовлятись від Його, а це й є зміст національних "питань", "спорів", "проблем". Скажіть банкирові, щоб відмовивсь від процентів, то він відповість, що це неможливо, бо підриває основу Його професії - здобувати не трудовий дохід.

Ми повні, що коли ПІС прийде до влади, тоді вона свій автономний законопроект сковас в шублицу. Кіг же Макдональд посыпали військо в Судан на втихомирення негрів і відмовляти автономію Індії? Чому мав би інакше чинити Незалежний Соціаліст II Інтернаціоналу проектують автономію тоді, коли плахта їх тисне, а коли вони самі прийдуть до влади, тоді: "зачем отделяться, товарищи?".

Сучасна капіталістично-реакційна Європа занадто зацікавлена в триманні невольників, щоб бути визвольним чинником. Ми не маємо надихів ілюзій що-до демократії визискувачів і "соціалізму" державних соціалістів. Обновлення прийде через революцію, а тоді й буде поставлено справу вже не про фантастичну автономію, а про реальну Українську республіку.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛІСТИЧНИХ СІЛ В НІМЕЧЧИНІ.

/До злиття Незалежної Соц.Партії /NSPD/ з Соціалістичною Робітничою Партиєю /SPD/.

4 жовтня 1931р. в Німеччині сталося знаменне явище: німецька соціал-демократія розкололась. Треба пам'ятати, яке місце займає німецька соціал-демократія в ісках німецької держави і капіталізму, щоб оцінити все значіння цього розколу. Теперішня капіталістична республіка Німеччина була-б неможлива, коли б вона в своєму складі не мала, яко однієї з своїх основ - реформістський і легалістський організований робітничий клас. Своєю зовнішньою будовою, своєю внутрішньою дисципліною і своєю непроприязністю для нових ідей, німецька соціал-демократія здавалась такою ж неможливою, як і католицька церква Німеччини. Але тоді, коли захистився англійський фунт і англійський флот, могла розколотись і німецька соціал-демократія. Розуміється не треба перебільшувати значіння цього факту. Це все не значить, що соц.-дем. зникне в німецькому пролетаріаті, яко рішуча сила. На жаль, лінія поведінки цієї соц-демократії відповідає духовій істоті і життєвому стилеві німецьких робітників: вона створена Його історією, Його політичним вихованням, Його економікою і ніж не менше - впливом марксизму. І знову ж було помилкою думати, що новостворена соціалістична партія швидко викличе донорину зміну в істоті німецької трудової людини. Однаке цей моральний бунт частини соц-дем. робітників, що йдуть під ударами господарської катастрофи і розпаду старих ілюзій, є величезною подією. Ліві соціалісти, що заклали радикальну, але не большевицьку партію, цим показують два факти: становище річей в Німеччині все більш незносне, та німецький робітничий реформістський рух, що спинився в сліпому куті.

Які конкретні причини викликали розкол? Перше, цілком одчайдушна політика соціал-демократів, котра під час наступу фашізму віддалась цілком в руки того правительства, що підготовило ґрунт для фашізму. Друге - невиносима партійна цензура для лівонастроеної частини партії. Один з керовників нової партії Зайдевіц недавно про це писав у "Klaesenkrift".

"У нас немає жадної віри в те, що внутрі соціал-демократії можна боротись проти диктатури партійного апарату, бо передумови такої боротьби руйнуються шляхом терору і виключень. Від членів партії планомірно приковується комна думка, що відхиляється від офіційного напряму. Соц-дем. преса спинилась під цензурою.

Завдяки апаратові зменшується поразка партії і прибільшується її часткові успіхи. Після кожних виборів сповіщають про ослаблення націонал-фашизму, а при чергових виборах знову виявляється, що чорна хвиля піднімається все вище".

Через несерйозні причини ЦК соціал-дем. виключив з партії Розенфельда і Зайдевіца, сподіваючись цим самим їх осамотнити. Але помилився. Виключені звернулися до широких мас партії і на скликану ними конференцію в Берліні 4 жовтня ц.р. з'явилось 88 виборних делегатів з усіх кінців Німеччини. Характерно, що службові особи соц.-дем. партії, а в тім числі і багато з тих, що досі були лівими /напр., саксонські ділчі/, що гуртувались навколо *Leipziger Volkszeitung*, не відгукнулися на заклики, але зате величі гуртки соц.-дем. молодіжі відгукнулися; справді, вони складають тепер організаційний ядро нової партії.

На конференції було прийнято тимчасову програму, яка одноковус новий рух як від соц.-демократії, так і від большевизму. Від соц.-дем. він одріжнається тим, що відкидає реформізм, мілітаристичний і націоналістичний дух, що панує в соціал-демократії.

"Від німецької компартії ми одріжнаємося тактикою і організаційною будовою. В компартії ставлять партійний інтерес вище за класовий, розколоють професійний рух, підпорядковують все державним інтересам московської політики. Нова партія відкидає політику безчесності, що веде до ненависницької боротьби між товаришами по класу".

Що стосується актуального питання боротьби за владу, то програма про це висловлюється не цілком ясно. З одного боку вона каже, що "пролетаріят цікавиться в державі не стільки її республіканською і демократичною формою, скільки її соціальним змістом", і через те визнає можливість необхідності "пролетарської диктатури". А з другого боку програма допускає можливість дальнього використовування буржуазної демократії аж до того часу, поки Фашізм ще не переміг.

Ця неясність програми не зникає ще й досі, бо нова партія ще не досі поповнюється де-що ріжнородними елементами. Через це зараз можна одріжнати в ній три течії: перше - течія Штребеля /Ströbel/, настроєного пасіфістично, різко проти большевиків і націонал-фашистів; Друге - малопомітна течія большевизанів, які виявлюють себе тим, що відокремлюють Комінтерн від Співтовариства Союзу, а боротьбу з німецьким комунізмом якось дивно сполучають з платонічними похвалами для "пантілітти". Основна ж течія партії гуртується навколо Розенфельда, Зайдевіца і Цвайлінга, котра сподівається на марксівських підвалинах утворити справжній і обеднаний революційний рух в Німеччині.

Ця ріжноманітність течій виявляється між іншими і в тім, як ставиться нова партія до питання про Інтернаціонал.

Партія в цій справі певного погляду ще не має. Маленька група міркує про можливість прилучення до II Інтернаціоналу, але більшість і низові маси і провідників цілком розуміє неможливість цього. Фактично партія розвивається в напрямі до Міжнародного Бюро Рев.-Соціал. Партиї в Парижі. Але виснення цього питання провідники, заняті тепер великою організаційною працею, відсувавуть до I чергового зізду.

Німецька Незалежна Соц.-Дем. Партия /USDPD/, що всі ці роки намагалася поширити свій вплив, однодушно постановила прилучитись до нової Соціалістичної Робітничої Партиї /SAP/. Програма USP в питаннях анти-націоналізму і анти-большевизму стоїть близче до течії Штребеля, але в питаннях пасіфізму і революційних перспектив вона близче до центральної течії. Немає сумніву, що вступ USP до SAP буде сприяти скріпленню справді-революційної течії в новій партії.

В заліві, з яким USP виступила до ЗАР, вона підчреслила свої головні позиції і свою вірність ідеям Міжнародного Бюро Револ.-Соц. партій. Між іншим Теодор Лібкнехт і Ельза Вігман /провідники USP/ осо-

бисто залишаються в складі Міжн.Бюро. В цей же час і само Міжнарод. Бюро звернулось офіційно до SAP з привітом і згадкою про скликання не в далекому часі нової міжнародно-соціалістичної конференції рев-соц. партій. На нараді в Берліні секретаріату Міжн.Бюро /Балабанова, Лібкнехт, Штайнберг/ з членами ЦК нової партії, ці останні прохали від-місти питання про міжнародну орієнтацію до часу, коли нова партія більше сконсолідується. До того ж SAP дуже рахується з тим, яким шляхом піде далі розвиток англійської незалежно-соціалістичної партії /ISP/.

SAP організаційно розвивається. Вона має щоденну газету "Soci-elistische Arbeiterzeitung". Не зважаючи на неясність кількох її по-літичних позицій її належатиме хоч може і бурхлива, але поважна буду-чина. Запорукою цього є велика участь робітничої молодіжі, що напов-ниє SAP.

I.З.ІІ.

В слідуючому числі подамо важніші уривки з декларацій обох пар-тій, що з'явилися, а також з листа Міжнародного Бюро. Щоб не було, але виступ з соціал-демократії і створення нової революційної партії, що відмідає шлях II Інтернац. Комінтерну - це показчик початку великого процесу в робітництві, що йде на новий шлях: безкомпромісової класової боротьби проти капіталізму, большевизму і "реформізму". Цей шлях ми вітаємо, бо певні, що капіталізм, переростаючи в фашизм, загро-жує всю будущину трудових мас, а провід II і III Інтернаціоналів не може вивести робітників проти капіталізму приватного і державного.

Ред.

З ПРЕСИ.

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛІЗМУ В РОСІЇ ТА ІТАЛІЇ. "Večerník Práva Lidu", центрального органу чеської соціал-демократії, 19 листопаду ц.р. по-дав замітку н е з в и ч а й н о І в а г и про те, що таке соці-лізм. На останньому з'їзді австрійської соціал-демократії Отто Бауер, її теоретик і один з провідників та ідеологів II Інтернаціоналу, вис-тушив з промовою, в якій залівив про шлях до соціаліз-м у таке:

"І хоч знаємо, що те, що бачимо в Росії, ще не є соціалізмом, а лише розвинутим формою державного капіталізму, все-х таки збе-рігаємо довіру, що росіянам вдасться перемогти їх труднощі і що російський режим буде ірок за іроком демократизуватись. Як лише російські робітники стануть спочатку господарськи, а потім і культурно дозрілі, то вони не зстерплять жадної деспотичної влади і самі замеждають демократизації. Візьміть те, що є: зна-ряддя виробництва в руках держави, а до того долайте те, що при-йде: що ця держава в руках трудового люду, перед яким влада буде вільновідати в демократичних формах - і маєте соці-алізм".

Найменірно, але факт! Отто Бауер, як бачите, думає, що коли робітники будуть в наїмах у державних підприємствах та ще дістануть демократів в політичних справах, то... це й буде соціалізм. Хіба під-приємства демократичної республіки, напр. залізниці, тютюнові фабрики, лісництва і т. п. в ЧСР - це вже окремі осередки соціалізму? Коли всі підприємства в ЧСР перейшли б у власність держави, то це б уже був повний соціалізм? На думку О. Бауера, коли підприємства з приватних рук переходять до держави, то це вже є там будуваним соці-алізмом. От, напр., в Італії чимало підприємств переходить до держави пана Муссоліні, то навкоже Італія стоїть на шляху до соціалізму? Щоб бути послідовним, то О. Бауер мусів би це призвати. І він послідов-ний, він признає:

*Pan Муссоліні виступив на бій, щоб вигнати соціалізм залі-

зом і кров'ю, огнем і мочем. А що змушений робити тепер? Пан Мусоліні за останнього часу мусів перебрати від Banca Commerciale велику частину італійського промислу, що був спанований цим банком, через те, що цей банк збанкротував. Коли фашистська держава має владу над промислом, то це є дуже далеко до соціалізму, але тут виникає в дивовижній чистоті і величі державний капіталізм у Фашистській Італії. Історія дозволяє собі цей жарт, що власне людина, що є втіленням боротьби проти марксизму, є змушена зробити рішучий крок, котрий поведе до мети, вмеженої Марксом. Коли бачимо тепер, як держава замінює банки, як фінансовий капіталізм замінюється на державний капіталізм, то це є ще одним доказом, що наш світ вийде з сучасної кризи змінений в основі, цілком інший, ніж був на початку кризи".

Мусоліні протоптує шлях Марксові - це було б дуже оригінально, коли-б ми не знали давньої хвороби так званих "марксистів"/яких цурався і Маркс!, які вважають, що капіталізм підготовлює в своїх підратах... соціалізм. Маркс виразно поставив тезу, що: де є наймана праця, де трудові люди відокремлені правом чужої власності від знарядь виробництва, там є капіталізм. Таке відношення працюючих мас до знаряддя праці є ознакою капіталістичного устрою. Чи власники - окрема приватна людина, чи колектив /акційне т-во і т. ін./, чи місто, чи держава, але коли робітник є у їхній руці, то це є капіталізм з його наслідками для робітника: визиск праці, безробіття, культура відсталості і т. ін.

О. Бауер неначеб-то не бачить, що справа відбувається в "Росії", де робітник є раб і зліздарь. Бауер може, що це бачить, але коли прийде демократизація влади, то цим самим робітники вступлять в царство соціалізму, де вони й на ділі залишаться... на ділі, а не господарями під присмітє. Редакція "Pravo lidu" додала підзаголовок до наведеної замітки: "Stát podnikatelem a lid vladcem - to je socialismus", цеб-то: держава підприємцем, а люді владою - це соціалізм. Скільки баламутства в цій фразі!

Тепер капіталіст є в одній особі і підприємцем і власником і владарем, а коли підприємець і власник розділені /напр., арендатор і поміщик/, то й відносини між підприємцем /арендатором фільварку/ і робітниками капіталістичні.

Держава - підприємець, тримаючи у себе на підприємствах на ділі, тим самим є капіталістом-візискувачем, а найменше є власником того, чим він не розпоряджається. Коли марксист говорить робітникам, що він буде й далі робітником-наймитом у державі, а разом із тим й "владарем", то це не права /свідома чи несвідома/, але из своїх наслідках шкідлива, бо вводить робітників у блуд/.

Голосуючі робітники при виборах до парламенту не є носіями влади, а лише власниками... голосу на виборах. Навіть тоді, коли вибирають своїх лідерів, що стають потім міністрами, призначають урядовців, які не тільки урядують, керують, але й наказують і примусом, силовим проводять свої накази в житті. Що ж, хіба це не ясно, які роль тут народові-владареві? Він мусить слухатись і коритись, а не владарювати. "Владаръ", якийходить під гнітом свого міністра, є не владаръ, а фікція.

Сучасна буржуазна політика в Дімі демократія є мрією марксистів і однією з забобонів марксизму. Ті, що говорять, що, будучи наймитом, робітник може бути владарем у державі - або самі нічого не розуміють або... дурять робітника.

Сучасна "Росія" від соціалізму так само далеко, як і Італія і як буде далека Німеччина, коли владу в ній візьме Гітлер, що в програмі своїй має у державлення промислу, цеб-то державний капіталізм.

Капіталізм і соціалізм є логічні протилежності, як біле і чорне. Скільки не мудруй, але в один і той час біле не може бути чорним так само, як капіталізм не може бути одночасно соціалізмом, хоч би робітники і ходили голосувати на владу.

Робітники голосують і тепер в "Росії", про це сталінці кричать на весь світ, але факт є фактом: в "Росії" панує жорстокий державний капіталізм, а не соціалізм.

Лідери II Інтернаціоналу цього все не розуміють і говорять та пишуть робітникам неправду про "соціалізм", обмінаючи щирість проблеми: чи буде наймитська праця в їх "соціалістичному" суспільстві? Коли буде, то це значить не соціалізм, а капіталізм.

І Ленін казав: кооперація плюс електризація - соціалізм. У їх тепер є і "кооперація" і "електризація", а соціалізму все-таки, як нема, так і нема.

Як бачите, всю проблему обернення капіталізму в соціалізм ставлять марксисти лише, як проблему про "реорганізації" промислу, цебто проблему міжсіку. А що з сільським господарством і селянством? В "Росії" О.Бауер каже про "колективізацію", про обернення села в "хлібні фабрики", а селяни... в наймитів на тих фабриках. А тому що селяни ніби "дрібно-буржуазні" і справді відсталі, то в лада реміні не бути в марксівській "демократії", отже для їх доля сумна: бути класом називих наймитів і паріїв.

В приложенні марксівських забобонів на Україні, ми б залишились і на далі поневоленими народом-рабом, який би не мав надій на визволення, коли-б світ став марксівським. Тому й мусимо думати, критикувати, розкривати ті жахливі теорії "марксизму", здійснення яких загрожує нам загибеллю.

Теоретичне вичерпання марксизму стоїть перед нами в застрашуючому убожестві, що так визирає з промов і писань найвизначніших "учителів" марксизму, вроді О.Бауера і його колег по Інтернаціоналу.

Українське робітництво мусить глибше заглянути в душі тих його підєвдо-ратівників, що називаються "марксистами" і ведуть до... державного капіталізму, цебто до найгіршої форми капіталізму, котра для селян, отже і для України, обіцяє рабство на-віки. На це український трудовий люд рішуче не піде і з "соціал-демократичними" науками покінчить.

НЕІНІ ЗМІНИ НЕ БУДЕ? 7 листопаду ц.р. в кошторисній комісії парламенту ЧСР в дебаті над кошторисом міністерства шкільництва виступив міністр шкільництва Др. Іван Дерер /соц-дем./ з промовою, в якій відповідав на поставлені запитання і закиди, а також висновував напрям праці міністерства. Ця промова цікава ще й тим, що міністр виразно вказав, як є і як буде з шкільництвом національних меншин в ЧСР.

Соц.-дем. газета "Tvorc lidu" /10 листопаду/ подає цю промову докладно. Візьмемо з того кілька цікавіших для нас моментів.

На вказівку одного з членів комісії про протекціонізм в шкільництві, міністр заперечив і вказав, що він тримався принципу безсторонності доказом чого були хоч би факти, що він призначив управителями шкільних рефератів у Братиславі і в Ужгороді осіб, які не належать до його партії /соц-дем./, хоч вислугую і старшинством якраз на черзі стояли його однопартійники. Так само він зробив і при іменуванні радниками осіб, помінувши при тім найстаршого кандидата-однопартійця. "Сталося так через те, що він /міністр/ поступав лише з огляду на об'єктивність".

Дійсно, це цікаво! "Об'єктивність" до одних була, як бачимо, "суб'єктивність" до заслужених кандидатів-однопартійців, але цей факт пояснюється як сказав міністр, структурою населення і держави.

На засіданні посла Копецького міністр відповідає, що "не можна говорити про те, ніби чеська буржуазія або чеська капіталістична держа-

ва хотіль чехізувати словаків", а при тім подає ряд фактів, що свідчить про великий поступ словацького шкільництва.

Що до німецького шкільництва, вказує на повну відповідність числа шкіл пропорції німецького населення, на дозвіл негромадянам ЧСР німцям бути професорами в німецьких високих школах /на 30 професорів, негромадян ЧСР, німців є 25!/.

Розуміється, що нас найцікавіше є та частина промови, що відноситься до Підкарпаття. Подамо її цілком в передачі "Реву Ліда":

"Дуже гарячою проблемою є мовне питання на Підкарп. Русі. Один з промовців характеризував відносини на Підкарп. Русі так, начебто там шкільна адміністрація виявляла тенденції до винародовлення Підкарп. Русі. Міністр нагадує, що торік він виявив хаотичні шкільні і мовні відносини на Підкарп. Русі і підкреслює, що шкільна адміністрація займає в цій справі становище, що з Праги не можна надиктувати Підкарпатській Русі, яку мову вона має вважати за літературу і навчальну. Таке право має лише народ, до якого то відноситься. Підкарпатська Русь має забезпечено в нашій конституції в мовній справі автономію і лише тільки лідзе до її переведення в життя, матиме в тій справі можливість рішати. Міністр не може надиктувати Підкарпатській Русі жодну мову і її не надиктує. Влада займається цим питанням і призначила п'ятьох міністрів, котрі мауть вирішити мовну проблему Підкарпатської Русі і установити, як вона має бути вирішена природньо, щоб-то в тім смыслі, щоб навчальна мова була установлена згідно з волею самого населення.

На жаль, само населення ще не знає, яке становище воно мало-брати в мовній проблемі. Є тут наприм російський, який твердить, що український народ є продуктом імперіалістичної політики бувшої Німеччини і Австро-Угорщини і що українці є однією цілістю з цілим російським народом. Другий наприм твердить, що підкарпатсько-русський народ є частиною українського народу; наречі ще інші запевнюють, що карпатогоруси мають свої діалектні особливості, котрі управляють до того, щоб місцеві діалекти виявлялися в писемстві і шкільництві. Міністр зробив спробу рфокленаті ці суперечності. Спроба, щоб в народних школах був прийнятий місцевий діалект на основу навчання, не можна означати за імперіалістичну спробу штучного витворювання якоїсь нової мови на Підкарпатській Русі. Міністр нагадує, що і в деяких кантонах Швейцарії і в Баварії в низких класах народних шкіл навчання ведеться місцевим діалектом. Міністр скликав нараду /"аннету"/ прихильників обох напрямів з Підкарп. Русі та безеторонніх спеціалістів і учасники наради погодились на тім, що в низких класах народних шкіл вони за основу приймають місцевий діалект.

Обидва наприми подали свої конкретні проекти, як уявляють собі всю справу, і ці проекти тепер знаходяться на розгляді фахівців. Можливо, що на цій підставі народні школи хоч в низких класах будуть поставлені на певний ґрунт. Навпаки тому в середніх школах навчання йде або по-українському або по-російському.

Міністр в притиску вказує, що вирішення підкарпатського мовного спору є передовсім справою самого населення. Міністр не фаворизує українського напряму, але поступає обективно, однаке не може загищати очі на те, що там є велика частина учителів і попівства, яка стоять на ґрунті великоруської мови, а друга знову ж на ґрунті української мови. Це дуже важка справа, але міністр думає, що скоро знайдеться форма рішення в згоді з волею місцевого населення. До того ж часу треба вима-

гати безумовної служилості перед приписами шкільної адміністрації. Будова школ на Підкарпатській Русі продовжується і в цім році було їх поставлено кілька десятиків".

Українські селяни і робітники мусили бути дуже відчутні п. міністрові за таку повну ясність що-до шкільної політики у відношенні до більшості населення на Підкарпатті. З другого боку й соціалісти українські мусять бути відчутні, бо на практиці бачуть, як може ставити шкільну справу трудових мас прихильники II Інтернаціоналу.

Справі, хіба не цікаве оте якіде постійного передавання мовної проблеми на розгляд "спеціалістів"? Комуну неспеціалістові відомий є факт, що на Підкарпатті нема великорусів. Чеська Академія Наук є в 1919р. цілком ясно заявила, що на Підкарпатті живуть малоруси /українці/. Вснову, коли міністр Дерер скликав анкету /2 українці з Підкарпатті, 2 русофіли і 2 чеських учених - проф. Полівка і Вейгарт/, то знову ж спеціалісти-чехи заявили, що на Підкарпатті живуть малоруси-українці. І все ж... проекти знов пішли на розгляд інших - фаховців". Це лише вказує на недовірje і до фаховости Академії Наук і до авторитетності чеських учених, не кажучи вже про очевидний факт, що населення говорить у країні свою мовою /хай і укр."діллентом"/. В іншому місці ми подали за "Право Idu" звістку, що й запеклий москоофіл сенатор Щуркович публично заявив, що на Підкарпатті нема великорусів, а є малоруси /= українці/. І так вже йде з р. 1919, коли перший міністр шкільництва Габерман установив, що в школах на Підкарпатті має бути основою навчання "місцевий діллент". І все ж п. міністр Дерер свідчить, що багато учителів і підлегла столть на великоруському ґрунті і навіть в середніх школах є навчання... великоруською мовою. Цього вимагає очевидно "об'єктивність", яка на Підкарпатті совпадає з нефаворизуванням української мови. Коли хто висловлюється, що він нефаворизує української мови в школах "малоруського" населення з огляду на об'єктивність, то це сказано ясно і недвозначно. Ось тому й тепер місцевий "діллент" є основою для рішення питання що-до навчання в інших класах народних школ, але як бути в старших класах тих школ? Як бути в середніх школах? Як бути з проблемою вищої школи для підкарпатських "малорусів"? Про це на жаль нема нічого в промові, хіба що можна висновувати з аналогії. Коли в Баварії в інших класах народних школ вживають німецьких діллентів, а у вищих - німецької мови, то те саме було-б нормальним і на Підкарпатті: місцевий український діллент в інших класах і українська мова у вищих. Це було-б природно.

Поки-є що... буде так, як було. Як показує статистика чеських школ на Підкарпатті 1919р. не було жадної, а тепер майже 200, в 16 місцевих "русинських" школах більшість учителів чехи і вчать по-чеському. В середніх же школах викладається по-великоруському, чеському і трохи на "місцевому ділленті". І це шкільництво поставлене з волі не місцевого населення, а соціал-демократичних керовників чеської шкільної політики. Від Габермана до Дерера змін нема. Справа була вирішена згідно з волею місцевого населення. Коли? Вже 12 літ вона вирішується в Празі згідно з волею керовників чеської політики, а місцеве населення ще починає з виявлення своєї "волі".

Як буде далі? Так, як говорить широка тепер брошура під назвою "Declaracio kulturnich a národnostních práv karpatského národa", підписанана лідером народно-соціалістичної партії Кльофачем, одним з лідерів народно-демократичної партії др. Гайном, сенатором Мертою і ін., цеб-то: буде далішій бій проти української мови місцевого населення. Ця "Декларація" як так далеко йде, що обвинувачує міністерство шкільництва і його шкільний реферат в Ужгороді за "українізаторську" політику.

Коли такі "декларації" оповідаються з боку лідерів урядових партій /і то однієї "соціалістичної"/, то що ж може сказати міністр шкільництва, як не ту правду, що рішення мовного спору на Підкарпатті може

бути ділом лише самого місцевого населення? Коли це населення залишить, згідно з своїм національним гимном "глубокий сон" та візьметься до праці, тоді спору не буде. Москвофільство русинської північної лігенції, як продукт великоруського імперіалізму, зникне, як воно зникло в Галичині, а тоді все справа столтиче ясно для всіх і навіть для членів II Інтернаціоналу. Хто може за людей рішити, які їх мова в літературі і шкільництві? Тільки вони самі. Коли ж вони самі ще не дозріли до цього рішення і все чекають, що ім хтось інший це зробить, доти інший буде робити, якому треба: ставить свою адміністрацію, урядовців, які її проводять свою волю, не зустрівачи собі противолі. Ясно? І все ж як сумно, що таке ліється в "Демократіях". Одна втіха: на цім можна навчитись думати і розуміти.

ХРОНІКА.

ЗБОРИ РАДИ ПРЕДСТАВНИКІВ УКР.ОРГАНІЗАЦІЙ В ЧСР. Започаткована 30-го жовтня ц.р. Рада Представників укр.орг.в ЧСР зібралась вперше 19-го листопаду ц.р. Були заступлені: лектор. склад Педагог.Інституту, Соціологічний Інститут, Студія Пластичного Мистецтва, Гімназія, Укр.Вишав. Фонд, Український Комітет, Селоспілка, Т-во Журналістів і Письменників, Т-во інженерів, Т-во Едність, Т-во Охорони пам'яток, Батьківська Рада при Гімназії, Допоміжний Комітет при гімназії, Т-во "Рідна Школа", Укр.Нац.Жіноча Рада, Укр.Жіночий Союз, Т-во Професорів високих шкіл, Т-во Чесько-Укр.Книга, Т-во Укр.інвалідів і ін. З інформаційною метою прибули представники Укр.Всепроф. Робітничого Союзу, ЦЕСУС, студ. громада, "Укр.Громада", "Союз укр.організацій ЧСР".

Головою засідання був обраний Н.Григорій, при заступ. А.Чорнявському, секретарі М.Скідані. Час промінув безплодно в суперечках про назву, а також про компетенцію присутніх з інформаційною метою, чому збори були перенесені на 26 листопаду. Заслухано також листа Т-ра Прихильників Укр.Госп.Академії про відмову його вступити до Ради. На зборах 26.XI були ті самі організації за винятком Батьк.Ради при гімназії. Президія та сама. На початку представники Т-ва Едність /інж.Галька/ та Т-ва Інженерів /інж.Каратницький/ виступили з заявами, що вважають за доцільне щоб акцію, розпочату Радою, вела "Рідна Школа", і що з Ради їх Т-ва виступають. Мотивів по можливості було зрозуміти. В користь "Рідної Школи" висловився і її новий заступник п.Сокальський. Заяви прийнято до відома. Потім було склалиено основні організаційні правила. Означено число членів Секретаріату /7/1 обрано п'ятьох: проф.Шелухіна, проф.Білецького, проф.Швеца, І.Паливоду, п.Статникову. На слідуючих зборах буде дібрано ще 2 секрет. і двох заступників.

Звертає на себе увагу поведінка деяких частин еміграції в Празі. Що не приступило до Ради "Т-во Прихильників УГАкад." - це до певної міри зрозуміло: воно занято тільки однією справою - Академією, а Рада хоче займатись проблемою всього укр.емігр.шкільництва в ЧСР.

Т-во зацікавлене лише "своєю" справою - це, наче-то, зрозуміло, але в високій мірі дивна його "мотивація", збудована на засаді: людині дано слова, щоб ховати думки! Як звучав лист п.С.Гольдельмана, заступника голови Т-ва, управа цього Т-ва вважає за шкільництва змішування двох справ - шкільництва і управління еміграції. Пан С.Гольдельман з нає, що мова йде про перенесення емігрантського шкільництва на близчий шмат рільної землі /на Підкарпаття/, а це тягне за собою логічно і справу управління емігрантів, бо інакше вони б не могли працювати на Підкарпатті. Отже ці дві справи є органічно звязані і одна без другої не має смыслу.

Далі управа Т-ва іронізує над словом "захист" шкільництва: від кого має Рада захищати шкільництво питаеться вона. Перше: від загибелі, від руїни, а оскільки руїну спричиняють люди, то можна говори-

рити: і від тих людей, що руйнують шкільництво. Третім аргументом є: недоцільно засновувати Раду з такою метою, якій слугувати вже Український Академічний Комітет в Празі, в якій входять вже і високі школої і чимало організацій і які він зможе захищати сам. Нам здається, що панові С.Гольдельманові тежко зрозуміти проблеми укр.шкільництва з багатьох причин: а/опріч а/якадем. і чимало комітетів шкільництво це є громадською справою і це мусілі б розуміти ті, що йдучи по громадянстві громадянства і ставлючи при цім гасло "народ - собі" мусіли б уявити потребу організації громадян не тільки професорів в справах шкільництва; б/Академ. Комітет називається: "Укр.Академ. Комітет для міжнародної інтелектуальної співпраці при Лізі Націй", цеб-то його компетенція аж ніколи не входить в компетенцію Ради Представників; в/сама назва комітету показує, що він має інші завдання, але й сама діяльність свідчить про те що і комітет до сьогодні не ворухнув пальцем коли над шкільництвом зависла загроза. Тепер грудень. Скажіть, чи Академ. Комітет зайнявся хоч один день справою гімназії, Педагогіч.Інституту, Академії? Чи ради в над питаннями про наближення шкільництва до народу, щоб урагувати с/п о р о ж н і л і /без студ./ школи від назви фіктивних? Чи думав над іх дальнішою долею? Ні.

Нарешті четвертий аргумент С.Гольдельмана: іхне Т-во має стислу конкретну мету - здобути кошти від укр. суспільства в краї і за кордоном. "Ми не добачаємо - пише С.Гольдельман, - яким чином могла б укладися в обсяг чинності нової Ради ця наша стисла, конкретна, не обтяжена жадницею політичними побічними розрахунками завдання"! /Файно! А хіба Рада обтяжена політичними побічними розрахунками? Цього розуміється, тежко "добавити" тому, хто стоїть співробітником варшавського Інституту і хоче, щоб громадянство вірilo в його "аполітичність", як і того Академічного Комітету, який не вдарив палець об палець амі для заснування школ в ЧСР, амі для їх збереження, розвитку, не вдарить так само й тепер, коли шкільництво перед загибеллю, але за те він демонстрував свою "аполітичність" тим, що в свій склад поруч школі і організацій обрав п'єрсонажі з "аполітичних" великих учених п.п. Яковлєва, Славинського, Шульгина, Лотоцького, що по вуха заангажовані в Варшаві. Очевидно в Ак.Комітеті немає жодних побічних політичних "розрахунків", коли його не можна одріжити від варшавського "уряду УНР" чи... Інституту, до якого вже прилучилася і "аполітичний" п. Гольдельман, що осмілоється Раді зважати "політичні побічні розрахунки", хоч вона і складається, як з політичних контрастів, так і спрощає аполітичних людей.

Рада має двіє завдань, які не стоять в програмі інших організацій. Рада хоче рятувати, що можна, щоб справді високі школи /чи хоч би одна школа/ стали на укр. землі в ЧСР, бо інакше їм гроють загибель матеріальна, організаційна і професійна: через рік вони вже будуть над прірвою, а не маючи ступеня та - обернуться вже в цілковиті фінансові /якими тепер є наполовину/.

Не прилучається - добре, але залишіть балочку про свою "аполітичність" і про своє "дбання".

Почавши з демонстрації проти українського громадянства на еміграції, ці "аполітичні" хочуть без жадної політики /щеб-пан! /одержати... тільки гроші від громадянства.

Ми вважаємо добрым явищем ту ширість, з якою "Т-во прихильників УГА" продемонструвало свою громадянськість, яка буде належно оцінена громадянством в краї і за кордоном.

Петлюрівці, що затягають тон в Академії і в Т-ві своїх прихильників, очевидно знають, що роблять, коли скрізь силкуються загітувати проти Ради. Т-во "єдність" і Т-во укр.інженерів" були-були в Раді, а тепер іхніми, побачивши, що петлюрівці проти неї, означає виставляти аргумент, що всю справу, яку взяла на себе Рада, мусіла б взяти на се-

бе..."Рідна Школа". Яка? Краєва католицька "Рідна Школа"? Ій нема часу й бажання цим займатись, що вона близкуче й виявила, навіть не в ідеї повівші на листа, посланого їй зразу по оповіщенні ліквідації гімназії.

С, кажуть, що Т-во Рідна Школа на еміграції, але ми, по совісти, ні разу не чули ні про одноїї діло. Це Т-во складається не відомо з чого, по відомого для чого, і що вонко вже кічого не зробить реально - то це певно. Отже, "apolітичні" Т-ва посилаються то на Акад. Комітет /де примайчині хоч відома організація/, то на "Рідну Школу" /бездіяльна загадковість!/, а це значило-б, обое питань, поставлених на чергування - не були б рішені ніак.

Ми розуміємо, що є чимало чинників, які болтять всякої громадської організації емігрантів і діють через "своїх" українців, щоб не допустити її. А тут на тобі: Раду організують і в неї входять лише не заангажовані в жодних орієнтаціях групи і організації. Це, розуміється, не мила річ тим, хто хоче, щоб українці перебували в стані розпорядного беззабуддя.

Буквально можна читати, як по нотах, по поведінці різних наших "центрів" чим вони живуть, або краще - ким! І хоч би як розпорощувались "орієнтації", але громадяне, не заангажовані ні в кого і свідомі своїх українських завдань, не впадуть в блуд, спостерігаючи маневри бріentalьщиків і їх прозору до убожества політичну сімволістичну і езоповську мову, якою вони прикривають свою неважкую поведінку в важких українських справах.

Рада працювати мусить, бо цілком певно, що про рішення поставлених нею завдань нема кому, oprіч неї подбати.

КРИТИЧНА ТОЧКА В ЖИТТІ ГІМНАЗІЇ. Єдину вільну гімназію мали українці в ЧСР. Гімназію утворив Укр.Громадський Комітет. Він же її врятував від ліквідації ще в 1925 р. Коли стала ліквідація загрозою і тепер /в кінці вересня/, то ліячі У.Гром.Ком.приняли участь в громадській акції, започаткованій особами, що тісніше звязані з гімназією /батьки, учительський персонал/. При помочі чеських приятелів і заходами українців з оточення гімназії вона була врятована: існування її продовжене, з урізним /по лінії учнів/конторисом, але "юридична приваленість" зовсім не вияснена. З огляду на ліквідацію Педагогічного Інституту гімназія мусіла б залишитись вже, як окрема факультет і на укр.установа, під опікою українського організованого громадянства.

Однака ця сторона тепер оказалась найбільш загрожена і гімназія вже може опинитись в зовсім іншому правному становищі, ніж було обумовлено при її заложенні. Річ в тім, що на основі порозуміння УГК з урядом ЧСР українським культурним установам була забезпечена нова внутрішня автономія, цеб-то при непорушенні законів республіки українці організують і ведуть свої установи своїми силами, становлячи самі, як мету, так і шляхи і способи ведення діла; ЧСР, допомагаючи матеріально, у внутрішнє життя установ не втручастися. Законний контроль, розуміється, має органі контролю, але контроль не зміщується з поняттям адміністрації.

І що ж тепер бачимо? Особи з батьків і з учит.персоналу, побачивши, що гімназія залишається, перемінили свої "настрої": то кликали громадянство на поміч, а тепер...навпаки. Справу гімназії відсипували від громадської акції і від Ради, в організації якої брали таку хвалу участі. На останньому засіданні Ради Представн.укр.орг.появився лише...один з тих, що ініціювали її/. Чутка пішла, що проекту утворення укр.організації для опікування гімназією М-во Шкільництва не прийшло. Пан Шімек поставив справу інаже: т-ва ніби не треба, а зробити жкусъ кураторію і призначених осіб: 8 Чехів і 5 українців. Ця кураторія і вестиме справу гімназії. Інформації, подані на засіданні Ра-

ли Предст.26 листопаду не залишає місця для сумнівів у тім, що: справа гімназії виймається з справ еміграції - раз, що автономість праці гімназії, обумовлена при її заложенні і обмежена потім фактично під час перебування під охороною Печатор. Інституту, тепер цілком належить - два: що українська еміграція, як частина українського громадянства ігнорується і то не тільки М-вом Шкільництва, а й гуртком емігрантів, що слизче стоять при гімназії /кілька осіб батьків, що забули про більшість відсутніх батьків!/- три. Ікісі тавині "переговори" невідомо чого, від чійого імені, зумись, десь, а в результаті... справу української гімназії з української обертається в честьку і в справу кількох укр.осіб, егоїстично зацікавлених в гімназії, тоді як всіх громадян - зацікавлених українців усовається.

Шкільництво є специфично-громадська справа! Переходити його на рельси приватного підприємства кількох осіб - це значить позбавити гімназію характеру громадського діла, обертаючи її в справу лише особисто-зацикливаних в ній. Ще перед двома-трьома роками чули ми з боку і був.директора Гімназії і її чеш.інспектора, що батьків не треба і на поріг пускати до справ гімназії, але тепер икраз кілька батьків і рішать її долю по інтенціях кількох урядовців.

Українське громадянство з цим не погодиться. Гімназія не є кількох осіб, а для громадянства, яке мусить знаходити, що й для чого робиться, бо інакше - воно не матиме своєї гімназії!

Робітництво і міні соціальні групи еміграції заціклюється, щоб знати чому і як і хто навчані і як справа буде поставлена. Вже раз батьки забирали дітей, вже не раз хвилювалось громадянство з-за гімназії, нарешті це мусить стати ясно. Сучасна постановка діла зовсім не забезпечує його, - свіжий приклад з цвома ученицями, нелідьми позбавлених права вчитись в гімназії, красномовно свідчить, що без захисту і опіки громадянства гімназія буде іграшкою в ріжних руках і служитиме цілім, які розходяться з цілями укр.громадянства. Автономія, обумовлена цим укр.установ - не може бути порушувана, інакше як тоді моральна вартість слова вищих представників влади, з якими установлено засади існування укр.установ?

Незвичайно гіркий осадоч залішився в укр.громадянства, коли воно прийде до переконання, що й "ліквідація" була лише маневром настраждання людей, а якими потім і робиться "угоди" про мураторії того порядку, що ліквідують голос українців в українських справах. А ті українці, що пішли-б на подібні "комбінації", по праву заслужили-б повне недовір'я укр.громадянства на еміграції і в краї.

ВЕЛИКИЙ ПАРАД "ТРЕТИНО SMĚNU". Читаючи у фашістівській шматі "Незалежності"/Паріж, 15 жовтня ц.р./ статтю практика "соціал-демократа" М. Галагана про незвичайний "успіх" його організації "Союзу укр.організацій в ЧСР", український читач лехко зіткнеться: нарешті таї твориться велика і справжня сила! Нарешті знайшлися творчі люди, що зуміли обєднати те, що по своїй природі не обєднується: українські емігранти і втікачі, лінівці і роботяги, революціонери і клерикали, соціалісти і фашисти, соборники і ляхомани і т.п. А це все п. Галаган обєднав і тому міг писати з величним задоволенням у фашістівській "Незалежності":

"Навіть і противники не можуть заперечити того факту, що в Чехії ще не було такого явища, щоб утворилось обєднання українських організацій, які в своїх рядах числять понад тисячу членів та щоб таке обєднання не тільки існувало більше року, але й чинно виявило себе, як це є з цим Союзом".

Виявилось, що ці слова було сказано не на вітер! "Чинне виявлення" цієї організації робила ще весною - свято Шевченка в Ратіо-Пала-

ці, де було накіто залю, згідно з числом членів "Совзу" /більш, як на тисячу людей/, але не винувата ж залю, що вона вмістила тільки 50-60 людей і виглядала, як велика пустиня. Свято було на славу "Совзосі", який мусів доплатити кілька тисяч...

З того часу, згідно з донесом у "Незалежності", справи поправились. І тому був призначений великий парад на 28 жовтня /чеське національне свято: роковини заложення республіки/.

На основі весняного досвіду залю вже не на тисячу людей, але приблизно на тисячу, однаке знов пожартувала погода: гущавину було збережено в весняний пропорції. Великий парад розпочався підхідом відлівів. В авангарді великий кубанський союз: два Щербани і П. Макаренко, потім велика "українська громада в ЧСР" /пан і пані Галагани/, потім величезний "Совз українських організацій в ЧСР" в складі 14 осіб, докладчик В.Доманицький, комісар поліції. З почесників гостей був присутній представник міністерства закордонних справ Др.З.Завазал. Таким чином, oprіч 2 чеських урядовців, весь "Совз" і його публіка виступили в складі 19 осіб. Але, як відомо, справа не в числі осіб, а в якості іх!

Промовляли п.п.Галаган, дрезній Щербина і Доманицький. Були і привітання і ентузіазм, а головне... почуття перемоги над с-рами! Тепер вже чінечь цвом напрямам /"Совз" противоставляється в кругах Його чеських симпатиків, як тіоті зм'єг - третій напрям, - с-рам і петлюровцям/, а живе тільки тіоті зм'єг! Він організувався п'ять років, він виріс в колосальну організацію більше тисячі осіб, він виявляє себе "чинно" /двое свят з величезною програмою/. Ясно, що це чудо треба було показати і тим, хто чекав так нетерпличе, як показника "здороової української думки".

Але чому-ж, чому-ж тільки... 19 осіб? Тому, що Фашисти більше постачати не можуть.

Секрет весь в тім, що "корінна організація" п.М.Галагана "Українська Громада" - I-2 десятки фашистів у Празі, але ці самі фашисти творять і "студентську громаду", ці ж самі фашисти входять у "Центральний Вищочайший Комітет" П.Макаренка. Отож коли звести до купі ці "організації" і утворити з їх "Совз", то в нім будуть знов-таки ті ж фашисти і в тім же числі I-2 десятки.

Отже, коли призначається великий парад третього напряму, то нічого не можна більше видумати, як гурток панічів, що не дозволили це в школах, але все роблять "політику" чи в іх роблять політику. І дивно: Др.З.Завазал ніколи не бував на українських зборах чи світах, тоді обирається и ноголідно українська демократія, аріца відповідає на українські запрошення, а ось він виступає на фашистському параді, аранжованому п.Галаганом. Це свідчить безумовно про успіх: Др.Завазала - у "третього напряму", а "третього напряму" - у д-ра Завазала.

Ми можемо тільки привітати це явище взаємного успіху, продемонстроване на великому параді 28 жовтня, як наслідок кількох-літньої підготовчої праці.

ЩЕ ОДИН УСПІХ: "Українська Громада" п.Галагана, ідеального соціал-демократа і твердого марксиста, що тільки те й чумас, щоб розбудкувати клясову свідомість у робітництві, - має свій "відліл" в Ліберці, колишньому пристановиці укр.табору. Їздив до Ліберця п.Галаган, відкрив віллі, дав напрям і був захоплений своєю соціал-демократичною працею. Довго не чути було про "чинність" цього віллілу, аж нарешті тепер чуємо: віллі почав анців.

"Робітничі Вісти" /орган Робітничого Совзу, видається в Молодій Болеславі/ розповідають /див.ч.2, 12 листопаду ц.р./, про "мемукультурний прояв Укр.Громади в Ліберці" на святі "І листопаду", що було відміноване у Ліберці відліком Робітничого Совзу. Свято почалося на цвинтарі, де поховані українські воїни, мовчаливою церемонією покладання

вінка, бо про мови були заборонені./Коли чеські легіони були на Україні, то ходили вільно, їх зброю в руках, а про чеські стрімління донукалося говорити чеським лоям павіть в Ц.Раді, висловити перед українським народом, що чого змагаються чехи, а в ЧСР українські робітники не можуть промовити навіть над могилами своїх полеглих товаришів?/

По обіді робітництво зібралось на святочні збори, щоб заслухати реферати і т.п. Прийшли і "гості", члени "Укр.Громади". Після реферату Ю.Балковського присутній голова "Укр.Громади" п.Луб почав витловлювати своє незадоволення, що в рефераті не згадано "працю націоналістичної молоді", що лише згадується праця соціалістичних організацій."На це голова УВРС т.Белзецький вішов із підлоги, що по перше реферат є виготовлений для членів УВРС, а по друге, коли й згадується праця соціалістичних організацій, то це цілком зрозуміло, бо лише соціалістичні організації підтримують інтереси робітництва, яких ж фашістів та робітництва цілком ріжні. З цього повстив бурний обмін лумок, під час якого один з членів Укр. Громади підійшов з-заду і ударив т.Белзецького. Члени УВРС стали на оборону т.Белзецького і члени Укр. Громади, з якими вони були у відповідь.

Отже картина ясна! Члени "Україн.Громади", щоб-то фашісти напали на робітників і виявили себе "чинно" - удалили голову Робітничого Союзу т.Белзецького. Хто ж таща "Укр.Громада" п.Галагана? Організація фашістів, яких п.Галаган приуриває перед урядовими чинниками, видаючи їх очевидно за "ценократію". В Празі після I-го листопаду фашісти пошили передавали, що "наклали" в Ліберці с-ріві, щоб призначому в Прагу. Розуміється, Белзецький з Мол.Болеслави, укр.робітник, в організації УПС-Р не числиться, але треба було йому висловитись за соціалістів, як це й сказав фашістів чи "націоналістичну молодь". Т.Белзецький постраждав гарно - фашісти були певні, що він с-р!

А все це свідчить про завдання і роль "Української Громади" фашістів і їх героя... соціал-ценократа Галагана, що домотився вже до фашізму!

"Робітничі Вісти" кінчають: "Так негарно закінчилось наше національне свято в Ліберці, коли мусіли-б, згасеться, всі забути партійну ненависть та злитись в одне могутнє бажання - визволити Рідний Край з неволі!"

Хто-б це мав "злитись"? Фашісти з... робітниками? Фашісти хочуть, щоб робітники злились з ними во ім'я цикатури буржуазії над трудовим людом. Треба бути такими наївними, щоб простодушна редакція "Роб.Вістей", щоб думати, що можна "злити" класові суперечності. Це щеніному на світі не вдавалось! Навпаки, треба робітництву думати про свій окремий шлях, про боротьбу з буржуазією, а не "зливання" з нею. Фашістські хулігани не деревирають засобами і показують, що вони є:де слово про соціалізм і робітництво, там і лізуть з босем.

"Робітничий Союз", що безкритично йшов за с-рівськими рекетаторами /Клімененком, Кулишівським і Ко/, заблукав і під стріху соціал-фашіста Галагана, де й одержує лекції класової свідомості. Піймавши на вудочку "впливів п.Галагана", Робітничий Союз пішов був туди, але чи він там залишиться і тепер після лекції, яку зробила "Укр.Громада" в Ліберці? Робітництву один шлях - з соціалістами проти фашістів, а це значить і проти "Укр.Громади", і "Союзу" і інших фінцій, які витворюють п.Галаган для цілей, які відомі тільки йому одному та... фашістам.

ДЕПУТАТ Ю. ГУСНАЙ ПРО ШКОЛЬНИЦТВО НА ПІДКАРПАТІ. 23.XI.ц.р. в парламенті виступав по справі конторису М-ва Шкільництва Ю.Гуснай /соц.дем./, представників Підкарпаття, висловивши за потребу заведеної в школах української мови і у всьому солідаризувався з політикою М-ва Шкільництва, якії висловив міністр І.Дерер.

Ю.ГУСНАЙ У ЛЬВОВІ. Робивши подорож по Румунії, Ю.Гуснай завітав до Львова, де мав виступити з публічним викладом, але за чісі години до викладу зявився урядовець поліції і передав вимогу дирекції поліції, щоб Ю.Гуснай не гаїло вихав в меж Польщі. Йм жало "Рево Idū" /З.ХІ, ц.р./, цей інцидент буде предметом дипломатичних заходів чес.посольства у Варшаві. Нічого не поможет!

35-ЛІТНІЙ КІВІЛЬ НАУКОВО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ПРАЦІ В.М.ЧЕРНОВА. Нас повідомляють, що різні соціаліст.групи збиратися влаштувати товарицькі сходини /чай/, щоб відзначити 35-річчя літ.-наукової праці В.М.Чернова, корисної для розвитку соціаліст.руху в багатьох народів. Оскільки вплив ідей т.Чернова позначився і на українській соціалістичній думці, томуiamo в слідуючому числі ширму характеристику праці і особи визначного соціалістичного теоретика і діяча.

НА РАД.УКРАЇНИ ПЕРЕМАЛЬОВАНО ВІВІСКИ. Як пишуть газети, в містах і на залізницях на рад.України перемальовано вівіски, усунивши українські написи, а натомість давши російські. Закінчився цим по-літичним "обтяпуванням" українських ловбешок, що розміналися за "українізацією" і інші "добролібства" Москви. "Довольно дурата валасть!"

Е.КОНОВАЛЕЦЬ ЗРИКСЯ УВО. Швейцарська газета "Le Suisse" /12-го вересня 1931/ подала лист Е Коновалець, що заявляє, що нічого спільногого не має з УВО.

ПРЕСОВИЙ ФОНД "ВІСТНИКА УПС-Р".

31.V. 1930р.	Від т.С.Зерніалля	*	100	-
" "	т.М.Гуді		100	-
" "	т.М.Ломацького		100	-
3.VI.	" т.Р.Шевченка		150	50
10.VI.	" т.С.Пилькевич		150	-
12.VI.	" т.Б.Залєського		25	-
" "	т.О.Шаповалової		100	-
8.VII.	" невідомої особи		100	-
10.VII.	" т.Р.Шевченка		100	50
10.VII. 31р.	" т.Кумурудзи через т.Стахова, Львів № 15.		504	30
14.VIII	" т.О.Басса - Торонто		134	
21.X.	" т.Н.Н.		2	
30.XI.	" т.А.Коржівського - Бразилія	10 мільр.		
" "	т.С.Кравченка - "	5 "	43	-
" "	т.Г.Поронікова - "	5 "		
" "	т.М.Дніпрового - "		33	35
9.XII. 31р.	" т.Д.Руляка - Сорт-Віллем	дол.1.40		
" "	т.С.Котика - "	" 1. -		
" "	т.В.Левицького - "	" 1. -		
" "	т.А.Гриціка - "	" 1. -		
" "	т.М.Павлюка - "	" 1. -		
" "	т.Г.Тарнавського - "	" 1. -	370	-
" "	т.О.Хоми - "	" 0.50		
" "	т.Ф.Федоровича - "	" 0.50		
" "	т.О.Тарнавської - "	" 0.10		
" "	т.Н.Гончарій - "	" 0.25		
" "	т.С.Жиромського - "	" 0.25		
на 10/XII.31р. разом			Kч.	1912 65

Зав.адміністр."Вістника УПС-Р"

П.Богацький /в.р./

Фонд допомоги хворому т.Н.

3.V.1931р.	Від т.М.Бадаша	10.-
" "	т.П.Богацького	20.-
12.VI. "	т.т.Братиславської організа.УПС-Р	50.-
" "	т.С.Зеркала	25.-
7.VII. "	т.Р.Шевченка	30.-
20.IX. "	Від різних осіб через т.Залєвського Е. з Нью-Йорку.	234.20
4.IX. "	Від т.С.Зеркала	25.-
2.X. "	т.С.Зеркала	25.-
		<hr/>
		Кч. 419.20

Вислано т.Н. в Полебради 28/XI.31. і 9/XII.31 кч. 419.20

Снарбник Гол.Ком.УПС-Р. П.Богацький /в.р./

ЗМІСТ "ВІСТНИКА УПС-Р" ЗА Р.1931-Я.

Число 1-2.

Завдання "Вістника"-ст.І. Під теперішній час. I Міжнародна ситуація. I. Світова економічна криза. 2. Безробіття. 3. Що думас Америка? 4. Європа. A. Що значить слово "мир"... Б. Озброєння. В. Actio католіcs - ст.2; Українська еміграція в ЧСР.-ст.9; Чи край проти еміграції - ст.13; З преси. "Час і... большевиків". Розбудова нації і радикали. Національне питання. Про націоналізм. Пятилітка. Глупота чи справді провокація. Нова "партія" на Карпатщині. Консолідація чеських соціалістичних сил. Активізація чи большевизація? Вістник Української Громади у Франції - ст.14; Хроніка ст.21. Оповістки - ст.24.

Число 3-4.

Громадська праця за кордоном - ст.І.; Під теперішній час. II. Державний капіталізм /СССР/. III. Становище українського народу. I. Радянська Україна і Кубань. II. Під Польщю. III. Під Румунією. IV. Чехословаччина - ст.3; На роковини М.Драгоманова - ст.10; В чиїх руках доля України - ст.11; Громадська праця УПС-Р за кордоном - ст.14; З преси: "день руської культури" на Карпатщині. Чи вдасться пятилітка? Внутрішня боротьба серед німецької соціл-демократії. Становище на Карпатщині. Старх московських патріотів перед каталонською самостійністю. Проф.С.Шелухин і УВО - ст.17; Хроніка ст.24; Оповістки - ст.28.

Число 5-6.

Загибель села - загибель України,ст.І.; "Віс-політика"-ст.2; В справі нашої соціалістичної преси. I."Громадський Голос"-ст.8; Вільна партійна трибуна - ст.ІІ; Ще загуркотять гармати в Іспанії - ст.І5; З преси: Голос соціолога про соціалістів. Мудрі порадники. "Український Історичний жабінет в Празі". За американський періодич. Українським містом - ст.І8; З нових книжок - ст.23. До нас пишуть-ст.25. Оповістки - ст.28.

Число 7-8.

IV-й конгрес Робітничого Соціалістичного Інтернаціоналу у Відні - ст.І.; Занепаденці Україна. I. Шкільництво на Підкарпатті-ст.6; Український фашизм - ст.І3; Причини сучасної господарської кризи-ст.І6; Хроніка - ст.21; З постанов Головного Комітета УПС-Р - ст.24; Листування редакції - ст.25; Оповістки - ст.26.

Число 9-10.

Українське шкільництво на еміграції - ст.1.; II-й Український науковий сізь в Празі - ст.5; Замалашена країна. II. Політична структура Підкарпаття - ст.6; Модерні свята - ст.13; Ти, що дурили свій народ - ст.16; З преси: Волинська лахоманія. Хамство націоналістичної газети - ст.19; Хроніка - 20; Нові книжки - ст.23; Оповістки - ст.26.

Число 11-12.

Томас Альва Елісон - добродій людства - ст.1.; Доба великої реамції - ст.3; Англійські вибори до парламенту - ст.9; Бразилійська революція - ст.12; Громадську справу - громадським способом - ст.14; Ще про укр.шкільництво на еміграції - ст.15; Нагороди і демонстрації - ст.16; Громадське життя укр.робітництва у Франції - ст.17; Хроніка: Вибори до громад на Підкарпатті. Причини сучасної господарської кризи. Українські фашисти в ЧСР. Ще один фашистівський "бойкот" - ст.19; З преси: Вій лінійки на Підкарпатській Русі. Соціологія попівського кретина. Два світи. Японія - Китай і Ліга Націй. "Наука для ідiotів" - ст.22; З нових книжок - ст.25; Листвуани редакції - ст.27; Оповістки - ст.28.

Число 13-14.

Трудова Україна - ст.1; "Легенда про колонію" - ст.2; Криза Англії - ст.8; Бразилійська революція - ст.12; Доля автономії українських земель під Польщею - ст.14; Реорганізація соціалістичних сил в Німеччині - ст.15; З преси: Підготовка соціалізму в Росії та Італії - ст.17; Невже зміни не буде? - ст.19; Хроніка: Збори Ради представників укр.організацій в ЧСР - ст.22; Критична точка в житті Гімназії - ст.24; Великий парал "третіго світу" - ст.25; Ще один успіх! - ст.26 і інше ст.27-28; Зміст "Вістника УІС-Р" за 1931р. - ст. 29. Оголошення - ст.30.

АДМІНІСТРАЦІЯ "ВІСТНИКА УІС-Р" ПРОСИТЬ КОЖНОГО, ХТО НЕ ПОВЕРНУВ СВОЄСЧАСНО ВИСЛАНІХ Йому ЧИСЕЛ, НЕГАЙНО СПЛАТИТИ НАЛЕЖНЕ ВИСЛАОЮ ВКЕ РАНІШ ПОШТОВОЮ СКЛАДАНКОЮ НА ІМЯ Т. Т. БОГАЦЬКОГО, А ЗАКОРДОННІ ТОВАРИШІ - ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ.

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПІС, А НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄ, ТОЙ НЕ ЦІНІТЬ, НЕ ШАНУЄ ЧУКОЇ ПРАЦІ І ДОВРА! ТОВАРИШІ - ПІДТРИМУЙТЕ СВІЙ ЧАСОПІС ПЕРЕДПЛАТОЮ І ПОЖЕРТВАМИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД.